

**АПЕЛЯЦІЙНА ПАЛАТА
ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО
СУДУ**

**Огляд судової практики Апеляційної палати
Вищого антикорупційного суду
щодо невнесення відомостей про кримінальне правопорушення
до Єдиного реєстру досудових розслідувань**

Київ
2023

ЗМІСТ

I. Загальні положення, мета і завдання узагальнення судової практики

II. Загальний аналіз статистичних даних

III. Аналіз рішень з питань прийнятності/неприйнятності скарг

1. Ухвали про повернення скарги на невнесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань про кримінальне правопорушення

Висновки

2. Ухвали про відмову у відкритті провадження за скаргою на невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань

Висновки

3. Ухвали про залишення скарги на невнесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань про кримінальне правопорушення без розгляду та про закриття провадження

Висновки

IV. Аналіз рішень, прийнятих за результатами розгляду скарг по суті

4. Ухвали про відмову в задоволенні скарги на невнесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань про кримінальне правопорушення

Висновки

5. Ухвали про задоволення або часткове задоволення скарги на невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань

V. Висновки

Огляд судової практики Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду щодо невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань

I. Загальні положення, мета і завдання узагальнення судової практики

Метою цього узагальнення є приведення практики Вищого антикорупційного суду у справах за скаргами на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) у відповідність до вимог Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) шляхом перевірки правильності застосування слідчими суддями Вищого антикорупційного суду законодавства під час вирішення справ за скаргами на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення задля правильного формування такої судової практики у цій категорії справ, яка відповідає лише вимогам кримінального процесуального закону.

Його завданнями є:

- 1) аналіз результатів перегляду в апеляційному порядку рішень Вищого антикорупційного суду, постановлених у справах про невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення;
- 2) вивчення причин скасування апеляційним судом рішень слідчих суддів, постановлених за результатами вирішення питань, котрі виникають у зв'язку із надходженням до Вищого антикорупційного суду скарг на невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення;
- 3) виявлення неоднакового застосування слідчими суддями норм КПК України під час перевірки на прийнятність і розгляду цих скарг по суті;
- 4) узагальнення практики щодо застосування норм процесуального права, дотримання яких сприятиме однаковому застосуванню слідчими суддями Вищого антикорупційного суду норм КПК у справах за скаргами на невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення.

Об'єктами дослідження під час підготовки цього узагальнення судової практики були всі рішення слідчих суддів Вищого антикорупційного суду та ухвалені за результатами їх апеляційного перегляду ухвали Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду у справах щодо бездіяльності слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення (метод повного вивчення справ цієї категорії).

Право оскаржити бездіяльність слідчого, прокурора яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення передбачено п.1 ч.1 ст. 303 КПК України.

Ч. 1 ст. 306 КПК України визначено, що скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора розглядаються слідчим суддею місцевого суду, а в кримінальних провадженнях щодо злочинів, віднесених до підсудності Вищого антикорупційного суду, - слідчим суддею Вищого антикорупційного суду.

Порядок вирішення питань, пов'язаних із допуском до розгляду та безпосереднім розглядом справ за скаргами на невнесення відомостей до ЄРДР про кримінальні правопорушення, урегульований КПК України.

Зокрема, скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора, передбачені ч. 1 ст. 303 КПК України, можуть бути подані особою протягом десяти днів з моменту прийняття рішення, вчинення дій або бездіяльності. Якщо рішення слідчого, дізнавача чи прокурора оформлюється постановою, строк подання скарги починається з дня отримання особою її копії.

При цьому, ч.ч. 2 і 4 ст. 304 КПК України передбачають наслідки подання скарги до слідчого судді без дотримання вимог про прийнятність.

Так відповідно до норм ч. 2 зазначеної вище статті скарга повертається, якщо:

- 1) скаргу подала особа, яка не має права подавати скаргу;
- 2) скарга не підлягає розгляду в цьому суді;

3) скарга подана після закінчення строку, передбаченого ч. 1 цієї статті, і особа, яка її подала, не порушує питання про поновлення цього строку або слідчий суддя за заявою особи не знайде підстав для його поновлення.

Слідчий суддя, суд відмовляє у відкритті провадження лише у разі, якщо скарга подана на рішення, дію чи бездіяльність слідчого, дізнавача, прокурора, що не підлягає оскарженню (ч. 4 ст. 304 КПК України).

Ухвала про повернення скарги або відмову у відкритті провадження може бути оскаржена в апеляційному порядку (ч. 6 ст. 304 КПК України).

Повернення скарги не позбавляє права повторного звернення до слідчого судді, суду в порядку, передбаченому ч. 7 ст. 304 КПК України.

У разі використання у скарзі нецензурної лексики, образливих чи лайливих слів, чи символів, зокрема, для надання особистих характеристик учасниками справи, іншим учасникам судового процесу, їх представниками і суду (суддям) суд має постановити рішення про залишення скарги особи, яка зловживає, без розгляду (постанова Верховного Суду у справі № 937/1056/20 від 24.03.2021).

Відповідно до ч. 2 ст. 305 КПК України слідчий, дізнавач чи прокурор можуть самостійно скасовувати рішення, передбачені п.п. 1, 2, 5 і 6 ч. 1 ст. 303 цього Кодексу, припинити дію чи бездіяльність, які оскаржуються, що тягне за собою закриття провадження за скаргою.

Ухвала слідчого судді за результатами розгляду скарги на рішення, дії чи бездіяльність під час досудового розслідування може бути про: 1) скасування рішення слідчого, дізнавача чи прокурора; 1-¹) скасування повідомлення про підозру; 2) зобов'язання припинити дію; 3) зобов'язання вчинити певну дію; 4) відмову у задоволенні скарги (ч. 2 ст. 307 КПК України).

У Рішенні Конституційного Суду України від 13.06.2019 № 4-р/2019 сформульовано юридичну позицію, за якою законодавчо визначений механізм реалізації права на судовий захист, що включає в себе, зокрема, право на апеляційний перегляд справи, є однією з конституційних гарантій реалізації інших прав і свобод, їх утвердження й захисту за допомогою правосуддя; обсяг права на апеляційний перегляд справи, що визначається законом, має гарантувати особі ефективну реалізацію права на судовий захист задля досягнення цілей правосуддя, забезпечуючи захист інших конституційних прав і свобод такої особи (абзаци сімнадцятий, вісімнадцятий підпункту 2.3 пункту 2 мотивувальної частини).

Отже, право на судовий захист (ч. 1, 2 ст. 55 Конституції України) передбачає не тільки можливість звернення особи до суду, а й, зокрема, право на обґрунтоване судове рішення, в тому числі можливість виправлення судової помилки судом другої інстанції. Апеляційний перегляд судового рішення, ухваленого судом першої інстанції, є важливим для утвердження і забезпечення прав і свобод людини, що є головним обов'язком держави (ч. 2 ст. 3 Конституції України).

Рішенням Конституційного Суду України від 17.06.2020 № 4-р(II)/2020 визнано такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), положення ч. 3 ст. 307 КПК України щодо заборони оскарження ухвали слідчого судді за результатами розгляду скарги на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення. Положення ч. 3 ст. 307 КПК України щодо заборони оскарження ухвали слідчого судді за результатами розгляду скарги на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення, визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України цього Рішення.

Згідно з ч. 3 ст. 392 КПК України в апеляційному порядку можуть бути оскаржені ухвали слідчого судді у випадках, передбачених цим Кодексом.

Відповідно до ст. 422 КПК України, отримавши апеляційну скаргу на ухвалу слідчого судді, суддя-доповідач невідкладно витребує з суду першої інстанції відповідні матеріали та не пізніше як за день повідомляє особу, яка її подала, прокурора та інших заінтересованих осіб про час, дату і місце апеляційного розгляду. Апеляційна скарга на ухвалу слідчого судді розглядається не пізніше як через три дні після її надходження до суду апеляційної інстанції.

Водночас це не виключає можливість застосування положень ч. 4 ст. 399 КПК України на стадії вирішення питання про призначення судового засідання щодо розгляду апеляційної скарги.

Згідно з цією нормою суддя-доповідач відмовляє у відкритті провадження, якщо апеляційну скаргу подано на судові рішення, яке не підлягає оскарженню в апеляційному порядку, або судові рішення оскаржено виключно з підстав, з яких воно не може бути оскарженим згідно з положеннями ст. 394 цього Кодексу.

При цьому, ч. 3 ст. 399 КПК України визначає підстави для повернення апеляційної скарги, зокрема, у випадках якщо особа не усунула недоліки апеляційної скарги, яку залишено без руху, в установленій строк; апеляційну скаргу подала особа, яка не має права подавати апеляційну скаргу; апеляційна скарга не підлягає розгляду в цьому суді апеляційної інстанції; апеляційна скарга подана після закінчення строку апеляційного оскарження і особа, яка її подала, не порушує питання про поновлення цього строку або суд апеляційної інстанції за заявою особи не знайде підстав для його поновлення.

Отже, рішення про відмову у відкритті апеляційного провадження та про повернення скарги можуть бути ухвалені на стадії вирішення питання про відкриття апеляційного провадження, а у випадку оскарження ухвали слідчого судді, при вирішенні питання про призначення судового засідання щодо розгляду апеляційної скарги на таке рішення.

Разом із тим, якщо після відкриття апеляційного провадження буде встановлено, що апеляційний розгляд здійснюється за апеляційною скаргою на судові рішення, яке не підлягає апеляційному оскарженню, апеляційний суд має постановити ухвалу про закриття апеляційного провадження.

Цей висновок ґрунтується на тому, що ст. 129 Конституції України гарантує право на апеляційний перегляд справи, а не кожного судового рішення в межах кримінального провадження, згідно з чим КПК України визначає, в яких випадках і які рішення слідчих суддів, судів першої інстанції підлягають перегляду в апеляційному порядку. Саме тому апеляційна скарга на судові рішення, яке не підлягає апеляційному оскарженню, не може бути розглянута по суті, а відкрите (розпочате) апеляційне провадження за такою скаргою підлягає закриттю з урахуванням положень ч. 6 ст. 9 КПК України (ухвала Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 19.02.2019 у справі № 569/17036/18, провадження № 51-598кмо19).

Відповідно до положень ч. 2 ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно зі ст. 370 КПК України судові рішення повинно бути законним, обґрунтованим і вмотивованим. Ці вимоги стосуються й ухвал, постановлених слідчими суддями, як одного з видів судового рішення.

Однією з основних засад судочинства є забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках на касаційне оскарження судового рішення (п. 8 ч. 2 ст. 129 Конституції України, ст. 14 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII).

У ч. 1 ст. 8 Конституції України встановлено, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Суддя, здійснюючи правосуддя, є незалежним та керується верховенством права (ч. 1 ст. 129 Конституції України). Аналогічний припис закріплено у ч. 1 та 2 ст. 8 КПК України. Кримінальне провадження здійснюється з додержанням принципу верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Принцип верховенства права у кримінальному провадженні застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

II. Загальний аналіз статистичних даних

До Вищого антикорупційного суду у період з 05.09.2019 до 31.12.2022 (від часу початку здійснення процесуальної діяльності) надійшло 1907 скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача, прокурора, що стосувалися оскарження невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення.

З 1898 рішень, постановлених слідчими суддями Вищого антикорупційного суду у справах щодо оскарження невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення, на 438 ухвал було подано апеляційні скарги.

Відповідно до статистичних даних у період з 05.09.2019 до 31.12.2022 Апеляційною палатою Вищого антикорупційного суду переглянуто 374 рішення слідчих суддів щодо бездіяльності слідчого, дізнавача, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, з яких залишено без змін – 333 ухвали, скасовано 41 ухвалу.

Так, із 333 ухвал стосувалися залишення без змін рішень про:

- 1) повернення скарги особі, яка не мала права з нею звертатися – 12 ухвал;
- 2) повернення скарги, поданої з порушення правил підсудності (не підлягала розгляду Вищим антикорупційним судом), – 98 ухвал;
- 3) повернення скарги, поданої з пропуском строку на її подання, – 44 ухвали;
- 4) відмови у відкритті провадження за скаргою – 8 ухвал;
- 5) залишення скарги без розгляду – 7 ухвал;
- 6) закриття провадження за скаргою – 4 ухвали;
- 7) відмови у задоволенні скарги – 159 ухвал;
- 8) часткового задоволення скарги – 1 ухвала.

Водночас із 41 ухвали, стосувалися скасування рішень про:

- 1) повернення скарги особі, яка не мала прав з нею звертатися – 9 ухвал;
- 2) повернення скарги, поданої з порушенням правил підсудності (не підлягала розгляду Вищим антикорупційним судом) – 12 ухвал;
- 3) повернення скарги, поданої з пропуском строку на її подання – 2 ухвали;
- 4) відмови у відкритті провадження за скаргою – 5 ухвал;
- 5) залишення скарги без розгляду – 2 ухвали;
- 6) закриття провадження за скаргою – 2 ухвали;
- 7) відмови у задоволенні скарги – 9 ухвал.

Отже, у переважній більшості апеляційним судом скасовувалися рішення слідчих суддів про повернення скарги, відмову у задоволенні скарги, та найрідше рішення про відмову у відкритті провадження, закриття провадження.

III. Аналіз рішень з питань прийнятності/неприйнятності скарг

1. Ухвали про повернення скарги на невнесення відомостей до ЄРДР про кримінальне правопорушення

В Апеляційній палаті Вищого антикорупційного суду на перегляді знаходилося 177 ухвал слідчих суддів, згідно з якими заявникам були повернуті скарги на невнесення відомостей до ЄРДР про кримінальне правопорушення:

21 скарга – на підставі п. 1 ч. 2 ст. 304 КПК України (справи № 991/10538/20, № 991/353/20, № 991/1028/20, № 991/7379/20, № 991/2338/20, № 991/9801/20, № 991/4544/20, № 991/4542/20, № 991/5977/20, № 991/5974/20, № 991/5973/20, № 991/7298/20, № 991/8198/21, № 991/2253/20, № 760/22359/19, № 991/8420/21, № 991/8577/21, № 991/2542/19, № 991/2320/19, № 991/7050/20, № 991/1895/20);

110 скарг – на підставі п. 2 ч. 2 ст. 304 КПК України (справи № 991/929/19, № 991/1844/19, № 991/1845/19, № 991/7822/21, № 991/2330/19, № 991/2292/19, № 991/8412/21, № 991/8464/21, № 991/8738/21, № 991/2942/19, № 991/2973/19, № 991/2941/19, № 991/2248/19, № 991/2321/19, № 991/10401/20, № 991/2733/19, № 910/346/19, № 991/10336/20, № 991/13/21, № 991/568/19, № 910/348/19, № 991/477/19, № 991/474/19, № 910/406/19, № 991/475/19, № 991/660/19, № 991/567/19, № 991/316/20, № 991/781/19, № 991/776/19, № 991/146/20, № 991/238/21, № 991/128/21, № 991/1018/19, № 991/864/20, № 991/292/20, № 991/276/20, № 991/284/20, № 991/581/20, № 991/478/19, № 991/781/21, № 991/1375/22, № 991/1428/22, № 910/377/19, № 991/1429/19, № 991/842/21, № 991/721/21, № 991/1382/19, № 991/1427/20, № 991/1957/22, № 991/1816/19, № 991/1819/19, № 991/1413/21, № 991/1325/20, № 991/1255/20, № 991/503/20, № 991/1113/20, № 991/1805/21, № 991/2256/19, № 991/1319/19, № 991/2255/19, № 991/1592/20, № 991/2723/19, № 991/3427/20, № 991/6287/20, № 991/7680/21, № 991/2756/21, № 991/2313/20, № 991/3089/21, № 991/2466/20, № 991/2909/20, № 991/2896/20,

№ 991/3705/21, № 991/3900/21, № 991/4447/20, № 991/4485/20, № 991/4482/20, № 991/5800/21, № 991/6567/21, № 991/6843/21, № 991/6015/20, № 991/6373/20, № 991/5953/20, № 991/8076/21, № 991/10159/20, № 991/9891/20, № 991/9616/20, № 991/9398/20, № 991/7286/20, № 991/7948/21, № 991/7207/20, № 991/8411/21, № 991/9567/20, № 991/8350/21, № 910/378/19, № 910/381/19, № 910/377/19, № 991/2722/19, № 991/772/19, № 991/8364/21, № 991/944/21, № 991/1319/19, № 991/3834/21, № 991/8870/20, № 991/8339/21, № 991/4949/22, № 991/10397/20, № 991/363/22, № 991/4412/22, № 991/5882/22);

46 скарг – на підставі п. 3 ч. 2 ст. 304 КПК України (справи № 991/8058/21, № 910/422/19, № 760/22823/19, № 991/8600/21, № 991/10521/20, № 991/10389/20, № 991/450/22, № 991/719/22, № 991/248/21, № 991/606/21, № 991/663/19, № 991/661/19, № 760/32815/19, № 991/917/21, № 991/1117/21, № 991/1871/21, № 991/2440/21, № 991/2012/20, № 991/7606/20, № 991/2315/20, № 991/2316/20, № 991/3187/21, № 991/2336/20, № 991/2625/20, № 991/3469/21, № 991/3712/21, № 991/3997/21, № 991/3377/20, № 991/3750/20, № 991/7323/21, № 991/7531/21, № 991/7321/20, № 991/8548/20, № 991/7324/20, № 991/8248/21, № 991/5587/21, № 991/5947/21, № 991/6863/21, № 991/6016/20, № 991/6017/20, № 991/6292/20, № 991/792/20, № 991/6664/21, № 991/3071/22, № 991/1069/21, № 991/6208/22).

За результатами апеляційного перегляду 154 ухвали слідчих суддів зі 177 судом апеляційної інстанції залишені в силі (без змін), у справах: № 991/10538/20, № 991/353/20, № 991/1028/20, № 991/7379/20, № 991/2338/20, № 991/9801/20, № 991/4544/20, № 991/4542/20, № 991/5977/20, № 991/5974/20, № 991/5973/20, № 991/7298/20, № 991/929/19, № 991/1844/19, № 991/1845/19, № 991/7822/21, № 991/2330/19, № 991/2292/19, № 991/8412/21, № 991/8464/21, № 991/8738/21, № 991/2942/19, № 991/2973/19, № 991/2941/19, № 991/2248/19, № 991/2321/19, № 991/10401/20, № 991/2733/19, № 910/346/19, № 991/10336/20, № 991/13/21, № 991/568/19, № 910/348/19, № 991/477/19, № 991/474/19, № 910/406/19, № 991/475/19, № 991/660/19, № 991/567/19, № 991/316/20, № 991/781/19, № 991/776/19, № 991/146/20, № 991/238/21, № 991/128/21, № 991/1018/19, № 991/864/20, № 991/292/20, № 991/276/20, № 991/284/20, № 991/581/20, № 991/478/19, № 991/781/21, № 991/1375/22, № 991/1428/22, № 910/377/19, № 991/1429/19, № 991/842/21, № 991/721/21, № 991/1382/19, № 991/1427/20, № 991/1957/22, № 991/1816/19, № 991/1819/19, № 991/1413/21, № 991/1325/20, № 991/1255/20, № 991/503/20, № 991/1113/20, № 991/1805/21, № 991/2256/19, № 991/1319/19, № 991/2255/19, № 991/1592/20, № 991/2723/19, № 991/3427/20, № 991/6287/20, № 991/7680/21, № 991/2756/21, № 991/2313/20, № 991/3089/21, № 991/2466/20, № 991/2909/20, № 991/2896/20, № 991/3705/21, № 991/3900/21, № 991/4447/20, № 991/4485/20, № 991/4482/20, № 991/5800/21, № 991/6567/21, № 991/6843/21, № 991/6015/20, № 991/6373/20, № 991/5953/20, № 991/8076/21, № 991/10159/20, № 991/9891/20, № 991/9616/20, № 991/9398/20, № 991/7286/20, № 991/7948/21, № 991/7207/20, № 991/8411/21, № 991/9567/20, № 991/8058/21, № 910/422/19, № 760/22823/19, № 991/8600/21, № 991/10521/20, № 991/10389/20, № 991/450/22, № 991/719/22, № 991/248/21, № 991/606/21, № 991/663/19, № 991/661/19, № 760/32815/19, № 991/917/21, № 991/1117/21, № 991/1871/21, № 991/2440/21, № 991/2012/20, № 991/7606/20, № 991/2315/20, № 991/2316/20, № 991/3187/21, № 991/2336/20, № 991/2625/20, № 991/3469/21, № 991/3712/21, № 991/3997/21, № 991/3377/20, № 991/3750/20, № 991/7323/21, № 991/7531/21, № 991/7321/20, № 991/8548/20, № 991/7324/20, № 991/8248/21, № 991/5587/21, № 991/5947/21, № 991/6863/21, № 991/6016/20, № 991/6017/20, № 991/6292/20, № 991/10397/20, № 991/1069/21, № 991/363/22, № 991/3071/22, № 991/4412/22, № 991/5882/22, № 991/6208/22, № 991/4949/22.

За результатами апеляційного перегляду 23 ухвал зі 177 було скасовано із направленням справ до Вищого антикорупційного суду для виконання вимог ст. ст. 304, 306, 307 КПК, у справах: № 991/8198/21, № 991/2253/20, № 991/1895/20, № 760/22359/19, № 991/8420/21, № 991/8577/21, № 991/2542/19, № 991/2320/19, № 991/7050/20, № 991/8350/21, № 910/378/19, № 910/381/19, № 910/377/19, № 991/2722/19, № 991/772/19, № 991/8364/21, № 991/944/21, № 991/1319/19, № 991/3834/21, № 991/8870/20, № 991/8339/21, № 991/792/20, № 991/6664/21.

Колегії суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду скасували ухвали слідчих суддів і направляли на новий розгляд до Вищого антикорупційного суду для виконання вимог ст. ст. 304 – 307 КПК України.

Підставами скасування ухвал слідчих суддів у зазначених нижче справах стала відсутність попередньої перевірки (аналізу) слідчим суддею змісту заяви про вчинене кримінальне правопорушення при розгляді скарги на бездіяльність уповноваженої особи щодо невнесення відомостей до ЄРДР.

1.1. У справі № 910/378/19 ухвалою слідчого судді відкрито провадження за скаргою заявника на бездіяльність керівника Головного підрозділу детективів Національного антикорупційного бюро України (далі – ГПД НАБУ), в частині невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальне правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 2 ст. 364, ч. 2 ст. 368 Кримінального кодексу України (далі – КК України). Іншою ухвалою слідчого судді скаржнику повернуто його скаргу на бездіяльність керівника ГПД НАБУ, в частині оскарження невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення, відповідальність за які передбачена ч. 2 ст. 206, ч. 3 ст. 375, ч. 2 ст. 366, ч. 1 ст. 396, ч. 2 ст. 256, ст. 170, ч. 1 ст. 111, ч. 2 ст. 15, ч. 5 ст. 27 КК України. Повертаючи скаргу заявнику, слідчий суддя дійшов висновку, про її непідсудність Вищому антикорупційному суду.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду зауважила, що заявник оскаржує бездіяльність керівника ГПД НАБУ, в частині невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення, відповідальність за які передбачена ч. 2 ст. 206, ч. 2 ст. 364, ч. 2 ст. 368, ч. 3 ст. 375, ч. 2 ст. 366, ч. 1 ст. 396, ч. 2 ст. 256, ст. 170, ч. 1 ст. 111, ч. 2 ст. 15, ч. 5 ст. 27 КК України, серед яких є й такі, що підсудні Вищому антикорупційному суду, тому колегія суддів вважає, що в даному випадку судовий контроль повинен здійснюватися слідчими суддями Вищого антикорупційного суду. Таким чином, колегія суддів дійшла висновку, що слідчий суддя не надав належної правової оцінки вищенаведеним обставинам, дійшовши до передчасного та помилкового висновку про необхідність повернення заявнику його скарги на бездіяльність керівника ГПД НАБУ, у частині оскарження невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення, відповідальність за які передбачена ч. 2 ст. 206, ч. 3 ст. 375, ч. 2 ст. 366, ч. 1 ст. 396, ч. 2 ст. 256, ст. 170, ч. 1 ст. 111, ч. 2 ст. 15, ч. 5 ст. 27 КК України на тій підставі, що така скарга не підлягає розгляду у Вищому антикорупційному суді.

1.2. У справі № 910/381/19 ухвалою слідчого судді повернуто заявнику скаргу ОСОБА_1 на бездіяльність керівника ГПД НАБУ в частині невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення, відповідальність за які передбачено ч. 3 ст. 382, ч. 2 ст. 366, ч. 1 ст. 111, ч. 2 ст. 256, ч. 1 ст. 396, ст. 170, ч. 2 ст. 15, ч. 5 ст. 27 КК України. Слідчий суддя дійшов висновку, що скарга на бездіяльність ГПД НАБУ в частині невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення, відповідальність за які передбачена ч. 3 ст. 382, ч. 2 ст. 366, ч. 1 ст. 111, ч. 2 ст. 256, ч. 1 ст. 396, ст. 170, ч. 2 ст. 15, ч. 5 ст. 27 КК України, не підсудна Вищому антикорупційному суду, а має розглядатися слідчим суддею місцевого загального суду, у межах територіальної юрисдикції якого вчинено кримінальне правопорушення.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду дійшла висновків, що у КПК України не міститься положень, які б наділяли слідчого суддю повноваженнями при розгляді скарги на бездіяльність повертати її в окремій частині, яка, на його думку, не підсудна суду, а в іншій частині продовжувати розгляд.

1.3. У справі № 991/8577/21 слідчий суддя ухвалою повернув скаргу ОСОБА_1, оскільки дійшов висновку, що скаргником не доведено факт звернення до НАБУ із заявою про кримінальне правопорушення, а отже не доведено наявності права на подання відповідної скарги. Приймаючи рішення про повернення скарги з підстав відсутності в ОСОБА_1 права на її подання, слідчий суддя послався на те, що в скарзі ОСОБА_1 зазначає про невиконання посадовими особами НАБУ вимог ст. 214 КПК України стосовно поданої ним заяви про вчинення кримінального правопорушення від 09 грудня 2021 року, але до скарги додає копію заяви про вчинення кримінального правопорушення, датовану 08 грудня 2021 року. Крім того, ОСОБА_1 не додано доказів направлення до НАБУ заяви про вчинення кримінального правопорушення від 09 грудня 2021 року та реального отримання НАБУ такої заяви. Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду вважала, що в даному випадку слідчий суддя мав можливість безпосередньо з'ясувати обставини, з приводу яких була подана скарга (дати та самої обставини отримання заяви ОСОБА_1, та як наслідок, права на звернення зі скаргою), реалізувавши обов'язок, передбачений ст. 3 КПК України щодо судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні, в тому числі, забезпечити доступ до правосуддя. Такі дії можливі лише після відкриття провадження за скаргою та з'ясування даного питання в учасників провадження за скаргою в судовому засіданні.

Колегія суддів дійшла висновку, що при постановленні оскаржуваної ухвали слідчим суддею не дотримано вимог кримінального процесуального законодавства, що призвело до передчасного висновку про подання скарги особою, яка не має право її подавати, та як наслідок про наявність підстав для повернення скарги.

1.4. У справі № 910/377/19 ухвалою слідчого судді скаргу ОСОБА_1 на бездіяльність керівника ГПД НАБУ, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, повернуто заявнику.

Колегія Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду вважала, що при постановленні оскаржуваної ухвали слідчим суддею помилково надано оцінку визначення заявником підсудності, та на цій підставі повернуто скаргу заявнику. Також, всупереч положенням ч. 2 та 4 ст. 304 КПК України, слідчим суддею в повній мірі не було з'ясовано всі обставини щодо звернення особи зі скаргою та не надано жодної оцінки тому, що ОСОБА_1 звернувся із заявою про вчинене кримінальне правопорушення до НАБУ 24.09.2019, а 25.09.2019 звернувся до Вищого антикорупційного суду із скаргою на дії керівника ГПД НАБУ щодо невнесення відомостей до ЄРДР за його заявою в порядку ст. 303 КПК України.

1.5. У справі № 991/2542/19 ухвалою слідчого судді скаргу ОСОБА_1 повернуто скаржнику на підставі того, що до матеріалів скарги заявником жодного підтвердження направлення директору НАБУ заяви про кримінальне правопорушення не додано, тому слідчий суддя позбавлений можливості встановити, чи дійсно ОСОБА_1 звертався із заявою про кримінальне правопорушення, та відповідно чи є в такому разі ОСОБА_1 заявником, та чи наділений він правом оскаржувати бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду відзначила, що вимоги п. 1 ч. 2 ст. 304 КПК України надають право слідчому судді повернути скаргу особі, яка її подала, лише у тому випадку, коли після отримання скарги для слідчого судді є очевидно доведеним той факт, що особа не має права на подання такої скарги, і такий факт не потребує встановлення якихось додаткових обставин для його підтвердження. Тому, колегія суддів дійшла висновку, що слідчим суддею при ухваленні рішення про повернення скарги, допущені порушення вимог п. 1 ч. 2 ст. 304 КПК України, які перешкодили судді ухвалити законне та обгрунтоване судове рішення.

1.6. У справі № 991/2722/19 ухвалою слідчого судді скаргу ОСОБА_1 на бездіяльність керівника ГПД НАБУ, яка полягає у невнесенні до ЄРДР відомостей про вчинення ТОВ «ОСОБА_2» і ТОВ «ОСОБА_3» кримінальних правопорушень передбачених ч. 2 ст. 364-1, ч. 2 ст. 191, ч. 3 ст. 157, ч. 2 ст. 366, ч. 2 ст. 212, ч. 1 ст. 111, ст. 170, ч. 2 ст. 15, ч. 4 ст. 27 КК України повернуто заявнику, в обгрунтування зазначивши, що скарга не підсудна Вищому антикорупційному суду та має розглядатися слідчим суддею місцевого загального суду, у межах територіальної юрисдикції якого вчинено кримінальне правопорушення.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду зауважила, що посилання слідчого судді в оскаржуваній ухвалі на невідсудність скарги через відсутність умов, передбачених п. 2 ч. 5 ст. 216 КПК України, а саме на те, що в заяві не йдеться про вчинення злочину службовою особою державного органу, правоохоронного органу, військового формування, органу місцевого самоврядування, суб'єкта господарювання, у статутному капіталі якого частка державної або комунальної власності перевищує 50 відсотків є необгрунтованими та дійшла висновку, що дана обставина не стверджує беззаперечної відсутності умов передбачених п. 2 ч. 5 ст. 216 КПК України.

1.7. У справі № 991/772/19 ухвалою слідчого судді скаргу ОСОБА_1 на бездіяльність керівника ГПД НАБУ, яка полягає у невнесенні відомостей, викладених в заяві за вих. № 3409/07 про кримінальні правопорушення, передбачені ч. 2 ст. 364, ч. 2 ст. 368, 368-2, ч. 2 ст. 191, ч. 2 ст. 366, ч. 2 ст. 367, ч. 2 ст. 206, ст. 170, ч. 2 ст. 15, ч. 4 ст. 27 КК України до ЄРДР, вчинених ОСОБА_2 та ОСОБА_3, повернуто заявнику.

В обгрунтування зазначено, що вказана скарга на бездіяльність керівника ГПД НАБУ, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, не підсудна Вищому антикорупційному суду та має розглядатися слідчим суддею місцевого загального суду, у межах територіальної юрисдикції якого вчинено кримінальне правопорушення.

Оцінюючи вказані обставини, колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду дійшла висновку, що слідчим суддею помилково надано оцінку визначення заявником підсудності, замість здійснення фіксації наданих особою відомостей про кримінальне правопорушення, які вона надає усвідомлено для реалізації відповідними органами завдань кримінального провадження.

1.8. У справі № 991/792/20 слідчий суддя повертаючи скаргу дійшов висновку про те, що на момент звернення адвоката ОСОБА_1 зі скаргою 22.01.2020 щодо бездіяльності із

невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальне правопорушення з боку уповноважених службових осіб НАБУ протягом строку встановленого КПК України не існувало. За таких умов звернення з цією скаргою є передчасним, оскільки відбулось до настання обставин, які складають предмет оскарження.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду дійшла висновку, що слідчим суддею було зроблено правильний висновок про те, що адвокат передчасно звернувся до суду зі скаргою на бездіяльність слідчого, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви, однак вказана обставина не є підставою для повернення скарги, так як не передбачена ч. 2 ст. 304 КПК України. Крім того, помилковим є висновок слідчого судді щодо необхідності застосування ч. 6 ст. 9 КПК України, так як питання повернення скарги однозначно врегульовано ч. 2 ст. 304 КПК України, а відсутність порушеного права є підставою для відмови в задоволенні скарги.

1.9. У справі № 991/6664/21 ухвалою слідчого судді ОСОБА_1 відмовлено у поновленні пропущеного строку на оскарження бездіяльності органу досудового розслідування та скаргу на невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР повернуто особі, яка її подала. Таке своє рішення слідчий суддя мотивував пропуском представником ТОВ «ОСОБА_2» – адвокатом ОСОБА_1 строку на звернення зі скаргою на бездіяльність посадової особи НАБУ; відсутністю поважних причин для поновлення такого строку.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду зауважила, що при вирішенні питання поважності причин пропуску строку звернення до суду, з якими пов'язується його поновлення, суд повинен враховувати те, що право на суд, одним з аспектів якого є право на доступ до суду, не є абсолютним, воно за своїм змістом може підлягати обмеженням, особливо щодо умов прийнятності скарги на рішення. Однак такі обмеження не можуть обмежувати реалізацію цього права у такий спосіб або до такої міри, щоб саму суть права було порушено. Ці обмеження повинні переслідувати легітимну мету, та має бути розумний ступінь пропорційності між використаними засобами та поставленими цілями. Колегія суддів дійшла висновку, що доводи адвоката ОСОБА_1 залишились поза увагою слідчого судді, який не надав їм жодної оцінки та, незважаючи на наявність об'єктивних обставин, що перешкодили адвокату ОСОБА_1 своєчасно звернутись зі скаргою до слідчого судді, безпідставно відмовив у поновленні строку на оскарження бездіяльності органу досудового розслідування.

1.10. У справі № 991/7050/20 ухвалою слідчого судді скаргу адвоката ОСОБА_1 на бездіяльність уповноваженої службової особи НАБУ повернуто особі, яка її подала. В обґрунтування слідчий суддя зазначив, що адвокатом при зверненні до слідчого судді зі скаргою не підтверджено свої повноваження на представництво інтересів Компанії «ОСОБА_2» у Вищому антикорупційному суді.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду зауважила, що ст. 400-1 КК України встановлено кримінальну відповідальність адвоката за завідомо неправдиве повідомлення суду про повноваження представляти іншу особу в суді, а так само умисне невнесення адвокатом до ордера відомостей щодо обмежень повноважень, встановлених договором про надання правничої допомоги. У ордері, доданому до скарги слідчому судді на підтвердження повноважень адвоката ОСОБА_1, засвідченого підписом самого адвоката та керівника адвокатського бюро, зазначено, що договором про надання правової (правничої допомоги) права адвоката не обмежуються. За таких умов забезпечується, що адвокат ОСОБА_1 мав право подавати скаргу у цій справі і при цьому діяв у межах повноважень, у тому числі і у Вищому антикорупційному суді, який хоча й не конкретизований в ордері, проте охоплюється формулюванням «суди всіх інстанцій та юрисдикцій». З урахуванням вище зазначеного, колегія суддів дійшла висновку, що повернення скарги адвоката ОСОБА_1 є проявом надмірного формалізму і не переслідує жодну легітимну мету, тобто порушує саму суть права на доступ до суду.

1.11. У справі № 991/8198/21 ухвалою слідчого судді скаргу адвоката ОСОБА_1, подану в інтересах Компанії «ОСОБА_2» щодо невнесення даних до ЄРДР повернуто скаргнику. Підставами прийняття рішення судом першої інстанції зазначено: відсутність у поданих матеріалах скарги доказів подання заяви до органу досудового розслідування; відсутність

доказів, що вказана заява подавалась органу досудового розслідування уповноваженою особою. Отже, скаржницею не доведено факт бездіяльності уповноважених осіб НАБУ щодо невнесення відомостей до ЄРДР.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду зауважила, що підстави на які посилався слідчий суддя не є підставами для повернення скарги відповідно до ст. 304 КПК України, а підлягають з'ясуванню під час розгляду скарги по суті. У зв'язку з чим колегія суддів дійшла висновку, що при постановленні ухвали слідчий суддя зробив висновки, які не відповідають фактичним обставинам справи, що призвело до прийняття незаконного та необґрунтованого рішення.

1.12. У справі № 991/8364/21 ухвалою слідчого судді Вищого антикорупційного суду повернуто заявнику його скаргу на невнесення посадовими особами НАБУ відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. Таке рішення мотивоване тим, що вказану скаргу суд не може розглянути по суті, оскільки вона не відноситься до предметної підсудності Вищого антикорупційного суду.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду зауважила, що слідчий суддя, не впевнившись чи йшлося у заяві ОСОБА_1 до НАБУ про повідомлення щодо вчинення членами Вищої ради правосуддя кримінальних правопорушень, передбачених ст. ст. 364, 369-2 КК України, дійшов висновку, що у ній йшлося лише про вчинення дій, які попередньо можуть бути кваліфіковані за ст. 366 КК України. Поруч із наведеним, судове рішення вважається таким, що не відповідає фактичним обставинам кримінального провадження, якщо висновки суду не підтверджуються доказами, дослідженими під час судового розгляду. Тому колегія суддів дійшла висновку, що без дослідження змісту заяви, яка надійшла від ОСОБА_1 до НАБУ, поданої ним через відповідну форму на офіційній вебсторінці НАБУ, установити підсудність або ж непідсудність його скарги Вищому антикорупційному суду неможливо.

1.13. У справі № 991/944/21 ухвалою слідчого судді повернуто скаргу ОСОБА_1 на бездіяльність НАБУ щодо невнесення відомостей до ЄРДР. Підставами прийняття рішення слідчим суддею зазначено, що дана скарга не підсудна Вищому антикорупційному суду. Рішення мотивовано тим, що заява ОСОБА_1 про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України, стосується посадових осіб органів місцевого самоврядування – міського голови, секретаря міської ради, начальника міського управління земельних ресурсів. Разом з тим, посади міського голови, секретаря міської ради та начальника управління земельних ресурсів не відносяться до посад першої та другої категорій посад місцевого самоврядування відповідно до п. 1 ч. 5 ст. 216 КПК України.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду вважає, що слідчий суддя дійшов обґрунтованого висновку, що скарга на невнесення відомостей до ЄРДР за заявою про вчинення злочинів особами, які обіймають посади в органах місцевого самоврядування, які не відносяться до першої та другої категорій посад не підсудна Вищому антикорупційному суду відповідно до п. 1 ч. 5 ст. 216 КПК України, однак не врахував наявність ознаки, передбаченої п. 2 ч. 5 ст. 216 КПК України, що не було предметом перевірки слідчого судді під час постановлення зазначеного рішення.

1.14. У справі № 760/22359/19 ухвалою слідчого судді ОСОБА_1 повернуто скаргу, оскільки в матеріалах провадження відсутні докази того, коли саме уповноважені особи НАБУ отримали заяву ОСОБА_1, оскільки скаржником не наводиться доказів на підтвердження факту того, що заява була дійсно подана до НАБУ, встановити його статус як особи, яка має право подавати скаргу, неможливо.

Оцінюючі вказані доводи, колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду дійшла висновку, що слідча суддя вірно встановила, що скаржник не надав доказів отримання заяви уповноваженою особою НАБУ. Разом з тим, наявних в матеріалах провадження доказів достатньо для визначення статусу ОСОБА_1 як особи, яка має право подавати скаргу.

1.15. У справі № 991/2253/20 ухвалою слідчого судді скаргу ОСОБА_1 повернуто скаржнику з підстав відсутності доказів направлення та отримання уповноваженою особою заяви про вчинення злочину, обґрунтовуючи тим, що скаргу подала особа, яка не має права

подавати скаргу.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду дійшла до висновку, що слідчий суддя підставами для повернення скарги зазначав відсутність доказів, що скарга отримана НАБУ. Вказана обставина, на думку колегії суддів, не є підставою для повернення скарги у відповідності до ст. 304 КПК України, як вважає слідчий суддя, а підлягає з'ясуванню під час розгляду скарги по суті.

1.16. У справі № 991/3834/21 слідчий суддя, повертаючи скаргу, мотивував тим, що: відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України на досудовому провадженні може бути оскаржена, зокрема, бездіяльність прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення; до скарги не долучено заяву про кримінальне правопорушення, яка, як вказує заявник, направлялася до Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Офісу Генерального прокурора (далі – САП), а тому неможливо перевірити чи в заяві було зазначено про вчинення хоча б одного кримінального правопорушення, наведеного у ч. 1 ст. 33-1 КК України, і про наявність умов, передбачених п.п. 1-3 ч. 5 ст. 216 КПК; (3) у зв'язку із не долученням заяви про кримінальне правопорушення неможливо визначити чи є ОСОБА_1 такою особою, яка має право подавати відповідну скаргу.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду дійшла до висновку, що хоча ОСОБА_1 і не додала до матеріалів скарги копії заяви про вчинення кримінального правопорушення, але наданих копій документів було достатньо для того, щоб слідчий суддя міг перевірити, що саме слідчий суддя Вищого антикорупційного суду наділений повноваженням з її розгляду. Так як наявні у матеріалах копії документів містили в собі відомості, передбачені ч. 1 ст. 33-1 КПК України, на основі яких можливо з'ясувати до підсудності якого саме суду відноситься розгляд скарги ОСОБА_1. Щодо наявності/відсутності у ОСОБА_1 права на звернення зі скаргою на бездіяльність САП щодо невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, то колегія суддів також вважала, що із матеріалів скарги чітко вбачається, що саме ОСОБА_1, а не інша особа, зверталася із заявою про злочин, а отже слідчий суддя передчасно та безпідставно прийняв рішення щодо повернення скарги на бездіяльність САП.

1.17. У справі № 991/8870/20 слідчий суддя повернув скаргу адвоката ОСОБА_1 в інтересах ОСОБА_2 на бездіяльність, яка полягає у невнесенні до ЄРДР відомостей про вчинення кримінального правопорушення, мотивуючи тим, що скарга не відповідає жодній з умов, визначених у п.п. 1-3 ч. 5 ст. 216 КПК України.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду дійшла до висновку, що скарга адвоката ОСОБА_1, подана в порядку ст. 303 КПК України, на бездіяльність детективів НАБУ з приводу невнесення відомостей до ЄРДР про можливе вчинення уповноваженою особою ОСОБА_2, кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України, відповідає критеріям, визначеним п. 2 ч. 5 ст. 216 КПК України та підсудна саме Вищому антикорупційного суду, висновок слідчого судді про повернення скарги адвокату на підставі п. 2 ч. 2 ст. 304 КПК України не відповідає фактичним обставинам справи. Зазначене є підставою для задоволення апеляційної скарги та направлення матеріалів скарги слідчому судді Вищого антикорупційного суду для розгляду по суті.

Висновки

Відповідно до ч. 2 ст. 304 КПК України скарга повертається, якщо: 1) скаргу подала особа, яка не має права подавати скаргу; 2) скарга не підлягає розгляду в цьому суді; 3) скарга подана після закінчення строку, передбаченого частиною першою цієї статті, і особа, яка її подала, не порушує питання про поновлення цього строку або слідчий суддя за заявою особи не знайде підстав для його поновлення.

Під час апеляційного перегляду суддями Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду встановлено, що слідчі судді здебільшого правильно визнають неприйнятними скарги. Причинами скасування окремих рішень були допущені істотні порушення вимог кримінального процесуального закону та невідповідність висновків фактичним обставинам справи.

Однією з підстав повернення скарг у справах щодо оскарження невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення, є подання скарги особою, яка не мала права її подавати (п. 1 ч. 2 ст. 304 КПК України) (справи п.п. **13., 1.5., 1.10., 1.11., 1.14., 1.15.**).

У 8 справах слідчим суддею обґрунтовано повернення скарги тим, що: 1) скаржником не доведено факт звернення до НАБУ із заявою про кримінальне правопорушення, а, отже, не доведено наявності права на подання відповідної скарги; 2) до матеріалів скарги заявником жодного підтвердження направлення до НАБУ заяви про кримінальне правопорушення не додано, тому слідчий суддя позбавлений можливості встановити, чи дійсно скаржник звертався із заявою, та відповідно чи є в такому разі дана особа заявником та чи наділена вона правом оскаржувати бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР; 3) адвокатом при зверненні до слідчого судді зі скаргою не підтверджено свої повноваження на представництво інтересів ОСОБА_1 у Вищому антикорупційному суді.

Ухвали слідчих суддів у 8 справах скасовані, постановлені ухвали, якими скаргу на бездіяльність уповноваженої особи органу досудового розслідування, яка полягає в невнесенні до ЄРДР відомостей про кримінальне правопорушення, направлено до суду першої інстанції для розгляду в установленому порядку.

У зв'язку з цим суд апеляційної інстанції зазначив, що слідчі судді мали можливість безпосередньо з'ясувати обставини, з приводу яких була подана скарга, реалізувавши обов'язок, передбачений ст. 3 КПК України щодо судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні, в тому числі забезпечити доступ до правосуддя, однак робили помилковий висновок про відсутність у скаржника права подавати скаргу. Слідчий суддя, не з'ясувавши чи звертався заявник із заявою про кримінальне правопорушення, помилково встановив його як особу, яка не наділена правом подавати таку скаргу. При цьому слідчий суддя мав можливість дійти правильного висновку при розгляді скарги, але такі дії можливі лише після відкриття провадження за скаргою та з'ясування обставин в учасників провадження за скаргою в судовому засіданні.

Іншою підставою повернення скарг у справах щодо оскарження невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення стало те, що вони не підлягають розгляду у Вищому антикорупційному суді (п. 2 ч. 2 ст. 304 КПК України) (справи п.п. **1.1., 1.2., 1.4., 1.6., 1.7., 1.12., 1.13., 1.16., 1.17.**).

У 13 справах слідчим суддею повернення скарги обґрунтовано тим, що: 1) її було подано до Вищого антикорупційного суду з порушенням предметної підсудності, визначеної у ст. 33-1 КПК України; 2) зазначений у скарзі перелік злочинів, які на думку скаржника були вчинені особою містять корупційні злочини, зазначені у примітці до ст. 45 КК України, однак жодної з умов, передбачених п.п. 1-3 ч. 5 ст. 216 КПК України не встановлено; 3) недоведено належності особи до визначеного КПК України переліку осіб, досудове розслідування щодо яких здійснюється НАБУ, а тому він не відповідає критеріям, передбаченим п.п. 1-3 ч. 5 ст. 216 КПК України.

Ухвали слідчих суддів у 13 справах скасовані, постановлені ухвали, якими скаргу на бездіяльність уповноваженої особи органу досудового розслідування, яка полягає в невнесенні до ЄРДР відомостей про кримінальне правопорушення направлено до суду першої інстанції для розгляду в установленому порядку.

У зв'язку з цим суд апеляційної інстанції зазначив, що слідчі судді Вищого антикорупційного суду здійснюють судовий контроль за дотриманням прав, свобод та інтересів у кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень, віднесених до підсудності Вищого антикорупційного суду відповідно до ч. 1 ст. 33-1 КПК України.

Вищому антикорупційному суду підсудні кримінальні провадження стосовно корупційних злочинів, передбачених в примітці ст. 45 КК України, ст.ст. 206-2, 209, 211, 366-1 КК України, якщо наявна хоча б одна з умов, передбачених п. 1-3 ч. 5 ст. 216 КПК України.

Корупційними кримінальними правопорушеннями відповідно до цього Кодексу вважаються кримінальні правопорушення, передбачені ст.ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357,

410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також кримінальні правопорушення, передбачені ст.ст. 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368–369-2 цього Кодексу (примітка ст. 45 КК України).

Отже, до підсудності Вищого антикорупційного суду належить розгляд скарги на невнесення відомостей до ЄРДР, якщо в ній одночасно наведені: обставини вчинення хоча б одного з корупційних кримінальних правопорушень, зазначених у статтях, наведених у примітці ст. 45 КК України, чи передбачених ст.ст. 206-2, 209, 211, 366-2, 366-3 КК; відомості, які можуть свідчити про існування хоча б однієї з умов, визначених п.п. 1-3 ч. 5 ст. 216 КПК України. За відсутності хоча б одного зі вказаних елементів розгляд скарги за правилами предметної підсудності не може здійснюватися слідчими суддями Вищого антикорупційного суду.

Тому отримавши скаргу на бездіяльність детектива або прокурора, зазначену в п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України, слідчому судді, виходячи із вищенаведених загальних підходів, слід вирішити чи підлягає така скарга розгляду саме слідчим суддею відповідного суду.

Висновки слідчих суддів у скасованих ухвалах містили обґрунтування, які не повною мірою були прийнятними та такими, що суперечили вимогам кримінального процесуального законодавства.

У випадку розгляду скарг на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, слідчі судді зобов'язані перевірити виконання органом досудового розслідування вимог ст. 214 КПК України при отриманні заяв та повідомлень про вчинення кримінального правопорушення.

У зазначених вище випадках слідчий суддя здійснював розгляд скарги без дослідження змісту заяви та зазначених в ній обставин, які можна було з'ясувати в судовому розгляді шляхом виклику сторін, зобов'язавши представника НАБУ надати суду копію отриманої органом досудового розслідування заяви скажника, з приводу вчинення яких саме кримінальних правопорушень він просив внести відповідні відомості до ЄРДР тощо.

Отже, висновки слідчих суддів про неможливість установлення за наявними матеріалами чи підсудна справа за скаргою Вищому антикорупційному суду не відповідав фактичним обставинам.

Ще однією з підстав повернення скарги було те, що вона подана після закінчення строку, передбаченого ч. 1 ст. 304 КПК України, і особа, яка її подала, не порушує питання про поновлення цього строку (п. 3 ч. 2 ст. 304) (справи п.п. **1.8.**, **1.9**).

У 1 справі слідчим суддею повернення скарги обґрунтовувано тим, що її було подано до Вищого антикорупційного суду передчасно, оскільки відбулося до настання обставин, які складають предмет оскарження, тобто бездіяльності із внесенням до ЄРДР відомостей про кримінальне провадження з боку уповноважених осіб НАБУ протягом строку, встановленого КПК України, не існувало.

Ухвалу слідчого судді скасовано, постановлено ухвалу, якою скаргу на бездіяльність уповноваженої особи органу досудового розслідування, яка полягає в невнесенні до ЄРДР відомостей про кримінальне правопорушення направлено до суду першої інстанції для вирішення питання можливості розгляду скарги по суті та постановлення процесуального рішення відповідно до вимог ст.ст. 306, 307 КПК України.

З огляду на це, суд апеляційної інстанції зазначив, що у даному випадку слідчим суддею було зроблено правильний висновок про те, що адвокат передчасно звернувся до суду зі скаргою на бездіяльність слідчого, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви. Однак вказана обставина не є підставою для повернення скарги, так як не передбачена ч. 2 ст. 304 КПК України. Таким чином скаргу повернуто без передбачених законом підстав. Крім того, помилковим є висновок слідчого судді щодо необхідності застосування ч. 6 ст. 9 КПК України, так як питання повернення скарги однозначно врегульовано ч. 2 ст. 304 КПК України, а відсутність порушеного права є підставою для відмови в задоволенні скарги.

У 1 справі слідчим суддею відмовлено у задоволенні заяви про поновлення строку на оскарження бездіяльності органу досудового розслідування та повернуто скаргу.

Ухвалу слідчого судді скасовано, постановлено ухвалу, якою скаргу на бездіяльність уповноваженої особи органу досудового розслідування, яка полягає в невнесенні до ЄРДР відомостей про кримінальне правопорушення, направлено до суду першої інстанції для розгляду в установленому порядку.

У зв'язку з чим суд апеляційної інстанції вказав, що відповідно до положень ч. 1 ст. 117 КПК України пропущений із поважних причин строк повинен бути поновлений за клопотанням заінтересованої особи ухвалою слідчого судді, суду.

При вирішенні питання поважності причин пропуску строку звернення до суду, слідчого судді, з якими пов'язується його поновлення, суд повинен враховувати те, що право на суд, одним з аспектів якого є право на доступ до суду, не є абсолютним, воно за своїм змістом може підлягати обмеженням, особливо щодо умов прийнятності скарги на рішення. Однак такі обмеження не можуть обмежувати реалізацію цього права у такий спосіб або до такої міри, щоб саму суть права було порушено. Ці обмеження повинні мати легітимну мету, та має бути розумний ступінь пропорційності між використаними засобами та поставленими цілями.

Звертаючись із клопотанням про поновлення строку на звернення до слідчого судді, адвокат послався на те, що про результати розгляду його заяви він дізнався лише 15.09.2021 і тоді йому стало відомо про вчинену бездіяльність уповноваженими особами НАБУ та як наслідок він зміг навести обґрунтовані доводи щодо її незаконності.

На думку колегії суддів, доводи адвоката залишились поза увагою слідчого судді, який не надав їм жодної оцінки та, попри наявність об'єктивних обставин, що перешкодили адвокату своєчасно звернутись зі скаргою до слідчого судді, безпідставно відмовив у поновленні строку на оскарження бездіяльності органу досудового розслідування.

Таким чином, слідчий суддя передчасно відмовив в задоволенні заяви про поновлення пропущеного строку на оскарження бездіяльності органу досудового розслідування та безпідставно прийняв рішення щодо повернення адвокату скарги на бездіяльність НАБУ.

2. Ухвали про відмову у відкритті провадження за скаргою на невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР

В Апеляційній палаті Вищого антикорупційного суду на перегляді знаходилося 13 ухвал, згідно з якими заявникам було відмовлено слідчими суддями у відкритті провадження за їх скаргами на невнесення відомостей до ЄРДР про кримінальне правопорушення на підставі ч. 4 ст. 304 КПК України.

За результатами апеляційного перегляду 5 ухвал із 13 було скасовано із направленням справ до Вищого антикорупційного суду для виконання вимог ст. ст. 304, 306 КПК України, а 8 ухвал слідчих суддів – залишено без змін.

Судом апеляційної інстанції було залишено без змін ухвали слідчих суддів про відмову у відкритті провадження за скаргою у справах: № 760/12751/19, № 991/3088/20, № 991/5978/20, № 991/5980/20, № 991/7319/20, № 991/7155/20, № 991/8209/20, № 991/5516/21.

Натомість Апеляційною палатою Вищого антикорупційного суду були скасовані ухвали про відмову у відкритті провадження за скаргою у справах: № 991/9574/20, № 991/1442/21, № 991/9483/20, № 991/7525/21, № 991/5443/21.

2.1. Так, у справі № 991/1442/21 посилення слідчого судді в оскаржуваній ухвалі на те, що з матеріалів скарги очевидно неможливо встановити загальних ознак, що детективами НАБУ могло бути допущено бездіяльність, передбачену в ч. 1 ст. 303 КПК України, на думку колегії суддів не є беззаперечними, такими, що базуються на припущеннях та потребують встановленню певних обставин. Слідчий суддя, пославшись на вимоги ч. 4 ст. 304 КПК України, відмовив у такому випадку у відкритті провадження по скарзі особи, яка за викладеним у ній змістом та обставинами підлягала розгляду в порядку п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду дійшла висновку, що у даному випадку слідчий суддя мав можливість безпосередньо з'ясувати обставини, з приводу яких була подана скарга (дати чи самої обставини отримання заяви ОСОБА_1 НАБУ), реалізувавши обов'язок, передбачений ст. 3 КПК України щодо судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні, в тому числі забезпечити доступ до правосуддя.

2.2. У справі № 991/5443/21 слідчим суддею відмовлено у відкритті провадження за скаргою ОСОБА_1 на бездіяльність уповноважених осіб НАБУ, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР за заявою від 02.08.2021. На обґрунтування ухвали слідчий суддя зазначив, що самої заяви про злочин, на яку посиляється ОСОБА_1 у скарзі, яка була надіслана до органу досудового розслідування і яка не була розглянута уповноваженою особою, до матеріалів скарги не надано. Самого ж посилання у скарзі на наявність такого факту для розгляду скарги, недостатньо, а відсутність в матеріалах справи заяви про злочин не дає можливості встановити її зміст та надати оцінку чи міститься в ній хоча б якась інформація, яка могла б дати уявлення про наявність ознак вчинення кримінального правопорушення.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду зауважила, що слідчий суддя, зберігаючи об'єктивність та неупередженість, мав створити необхідні умови для реалізації сторонами своїх процесуальних прав шляхом з'ясування безпосередньо в ОСОБА_1 чи дійсно нею направлялась до НАБУ заява про злочин та зміст цієї заяви. Такі дії слідчий суддя мав вчинити у судовому засіданні, призначивши розгляд скарги по суті.

Отже, колегія суддів резюмувала, що слідчий суддя дійшов помилкового висновку про оскарження ОСОБА_1 бездіяльності уповноважених осіб НАБУ, яка не підлягає оскарженню, а також про те, що відсутність у матеріалах скарги копії заяви про вчинення кримінального правопорушення може бути підставою для відмови у відкритті провадження за скаргою.

2.3. У справі № 991/7525/21 ухвалою слідчого судді відмовлено у відкритті провадження за скаргою ОСОБА_1 на бездіяльність Генерального прокурора щодо невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. Таке своє рішення слідчий суддя мотивував тим, що: (1) у порядку п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України може бути оскаржена бездіяльність, яка стала наслідком звернення до органу досудового розслідування/прокуратури із заявою про злочин та відсутності реагування на неї у визначеному ст. 214 КПК України порядку; (2) за відсутності доказів звернення ОСОБА_1 до Офісу Генерального прокурора не встановлено наявності бездіяльності, у зв'язку з чим скаргу подано на рішення, дію чи бездіяльність, що не підлягає оскарженню.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду дійшла висновку, що слідчий суддя на стадії вирішення питання про прийнятність скарги передчасно перейшов до її вирішення по суті, відповівши на доводи, з'ясування яких має здійснюватися у ході перевірки її обґрунтованості за правилами судового розгляду.

2.4. У справі № 991/9483/20 ухвалою слідчого судді відмовлено у відкритті провадження за скаргою ОСОБА_1 на бездіяльність заступника Генерального прокурора – керівника САП чи іншої повноваженої особи САП, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР за його заявою, на обґрунтування ухвали слідчий суддя зазначив, що із доданих до скарги матеріалів неможливо встановити чи звертався скаржник з заявою про вчинення кримінального правопорушення до САП, а відтак чи виник в уповноваженої особи САП обов'язок внести відповідні відомості до ЄРДР, з підстав, передбачених ч. 4 ст. 304 КПК України.

Оцінюючи доводи слідчого судді, колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду зауважила, що не долучення до матеріалів скарги ОСОБА_1 копії заяви про злочин від 16.11.2020 та доказів її направлення прокурору САП не може бути підставою для відмови у відкритті провадження за скаргою, оскільки єдиною підставою для відмови у відкритті провадження, в силу приписів ч. 4 ст. 304 КПК України, є оскарження дії/бездіяльності, що не підлягає оскарженню. У такому випадку слідчий суддя мала з'ясувати доводи ОСОБА_1 щодо наявності доказів направлення та отримання заяви про злочин прокурором та обґрунтованість вимог скаржника у судовому засіданні, призначивши розгляд скарги по суті.

Колегія суддів резюмувала, що слідчий суддя дійшла помилкового висновку про оскарження ОСОБА_1 бездіяльності прокурора САП, яка не підлягає оскарженню, а також про те, що відсутність у матеріалах скарги відомостей про звернення ОСОБА_1 до САП із заявою про вчинення кримінального правопорушення може бути підставою для відмови у відкритті провадження за скаргою.

2.5. У справі № 991/9574/20 ухвалою слідчого судді відмовлено у відкритті провадження за скаргою ОСОБА_1 на бездіяльність уповноваженої особи НАБУ, яка полягає у невидачі витягу з ЄРДР щодо внесених відомостей про вчинення кримінального правопорушення за його заявою від 16.11.2020. Постановляючи ухвалу про відмову у відкритті провадження, слідчий суддя виходив з того, що ОСОБА_1 не оскаржується бездіяльність, що полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, а обов'язок слідчого видати відповідний витяг з ЄРДР, тобто відсутня бездіяльність, що підлягає оскарженню в порядку ч. 1 ст. 303 КПК України.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду дійшла висновку, що оскільки слідчим суддею не встановлено факт невнесення відповідних відомостей до ЄРДР за заявою ОСОБА_1, слідчий суддя дійшов передчасного висновку про оскарження ОСОБА_1 бездіяльності, яка не підлягає оскарженню, та наявність підстав для відмови у відкритті провадження.

Висновки

Слідчий суддя, суд відмовляє у відкритті провадження лише у разі, якщо скарга подана на рішення, дію чи бездіяльність слідчого, дізнавача, прокурора, що не підлягає оскарженню (ч. 4 ст. 304 КПК України).

Під час апеляційного перегляду суддями Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду встановлено, що слідчі судді здебільшого правильно визнають неприйнятними скарги. Причинами скасування окремих рішень було допущення істотних порушень вимог кримінального процесуального закону та невідповідність висновків слідчого судді фактичним обставинам справи.

Однією з підстав відмови у відкритті провадження за скаргою у справах щодо оскарження невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення є невстановлення факту бездіяльності органу досудового розслідування (ч. 4 ст. 304 КПК України) (справи п.п. **2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.**).

У 5 справах слідчим суддею обґрунтовано повернення скарги тим, що: 1) у порядку п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України може бути оскаржена бездіяльність, яка стала наслідком звернення до органу досудового розслідування/прокуратури із заявою про злочин та відсутність реагування на неї у визначеному ст. 214 КПК України порядку; 2) відсутність заяви про злочин, на яку посилається особа у скарзі, надісланої до органу досудового розслідування і не розглянутої уповноваженою особою, наслідком чого є неможливість встановити її зміст та надати оцінку чи міститься в ній хоча б якась інформація, яка могла б дати уявлення про наявність ознак вчинення кримінального правопорушення.

Ухвали слідчих суддів у 5 справах скасовані, постановлені нові ухвали, якими скаргу на бездіяльність уповноваженої особи органу досудового розслідування, яка полягає в невнесенні до ЄРДР відомостей про кримінальне правопорушення направлено до суду першої інстанції для розгляду в установленому порядку.

У зв'язку з цим суд апеляційної інстанції зазначив, що згідно з положеннями п.1 ч.1 ст. 303 КПК України на досудовому провадженні може бути оскаржено бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у нездійсненні інших процесуальних дій, які він зобов'язаний вчинити у визначений цим Кодексом строк.

Відповідно до положень ч. 1 ст. 214 КПК України слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення зобов'язаний внести відповідні відомості до ЄРДР, розпочати розслідування та через 24 години з моменту внесення таких відомостей надати заявнику витяг з ЄРДР.

Слідчий суддя мав можливість безпосередньо з'ясувати обставини, з приводу яких була подана скарга (дати чи самої обставини отримання заяви особи НАБУ), реалізувавши обов'язок, передбачений ст. 3 КПК України щодо судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні, в тому числі забезпечити доступ до правосуддя.

Тобто слідчий суддя, зберігаючи об'єктивність та неупередженість, мав створити

необхідні умови для реалізації сторонами своїх процесуальних прав шляхом з'ясування безпосередньо в особи чи дійсно нею направлялась до НАБУ заява про злочин та зміст цієї заяви. Такі дії слідчий суддя мав вчинити у судовому засіданні, призначивши розгляд скарги по суті.

Однак слідчі судді на стадії вирішення питання про прийнятність скарги передчасно переходили до її вирішення по суті, відповівши на доводи, з'ясування яких має здійснюватися у ході перевірки її обґрунтованості за правилами судового розгляду.

В ухвалах суду, які були скасовані, слідчі судді дійшли передчасного висновку про оскарження особою бездіяльності, яка не підлягає оскарженню, а відтак про наявність підстав для відмови у відкритті провадження.

3. Ухвали про залишення скарги на невнесення відомостей до ЄРДР про кримінальне правопорушення без розгляду та про закриття провадження

В Апеляційній палаті Вищого антикорупційного суду на перегляді знаходилося 9 ухвал, згідно з якими слідчими суддями залишено без розгляду скарги на невнесення відомостей до ЄРДР про кримінальні правопорушення.

За результатами апеляційного перегляду 2 ухвали із 9 було скасовано із направленням справ до Вищого антикорупційного суду для виконання вимог ст. 306 КПК України, а 6 ухвал слідчих суддів – залишено без змін.

Судом апеляційної інстанції було залишено без змін ухвали слідчих суддів про залишення без розгляду скарг у справах: № 991/5782/22, № 991/8505/21, № 991/6703/21, № 991/6784/21, № 991/6670/21, № 991/8462/21, № 991/8461/21.

Натомість Апеляційною палатою Вищого антикорупційного суду були скасовані ухвали, якими залишено без розгляду скарги на невнесення відомостей до ЄРДР про кримінальне правопорушення у справах: № 991/3157/21, № 991/8563/21.

3.1. Так, у справі № 991/3157/21 слідчий суддя, залишаючи без розгляду скаргу, дійшов до висновку, що він позбавлений можливості розглянути скаргу по суті без участі скаржника, який не підтримує свою скаргу. Оскільки особа, яка подала скаргу в її резолютивній частині просила здійснювати розгляд за обов'язкової участі скаржника чи його представника. Однак попри цю вимогу, ОСОБА_1 жодного разу не прибула в судові засідання та не повідомила про поважні причини своєї неявки.

3.2. У справі № 991/8563/21 ухвалою слідчого судді скаргу ОСОБА_1 на бездіяльність уповноважених осіб НАБУ, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, як і похідні вимоги, залишено без розгляду. Однією з підстав залишення скарги без розгляду було те, що подана ОСОБА_1 скарга має ознаки зловживання процесуальними правами, а також те, що він використовує інструменти судового захисту прав учасників кримінального провадження з метою ініціювання чергового кримінального провадження в НАБУ/САП за тими ж самими фактами.

В Апеляційній палаті Вищого антикорупційного суду на перегляді знаходилося 6 ухвал, згідно з якими провадження за скаргами на невнесення відомостей до ЄРДР про кримінальні правопорушення було закрито.

За результатами апеляційного перегляду 2 ухвали із 6 було скасовано із направленням справ до Вищого антикорупційного суду для виконання вимог ст. ст. 304, 306, 307 КПК України, а 2 ухвали слідчих суддів – залишено без змін.

Судом апеляційної інстанції було залишено без змін ухвали слідчих суддів про закриття провадження за скаргою у справах: № 991/5242/20, № 991/6616/21, № 991/7216/20, № 991/8339/21.

Натомість Апеляційною палатою Вищого антикорупційного суду були скасовані ухвали про закриття провадження за скаргою на невнесення відомостей до ЄРДР про кримінальне правопорушення у справах № 991/6616/21, № 991/6619/21.

3.3. Так, у справі № 991/6619/21 ухвалою слідчого судді закрито провадження за скаргою ОСОБА_1 на бездіяльність уповноважених осіб САП щодо невнесення відомостей до ЄРДР. Підставами прийняття рішення слідчим суддею зазначено, що особа, яка звернулася зі скаргою, не з'явилась двічі в судові засідання, що розцінюється слідчим суддею як відмова від скарги внаслідок втрати до неї інтересу.

3.4. У справі № 991/6616/21 ухвалою слідчого судді закрито провадження у справі за скаргою ОСОБА_1 на бездіяльність уповноважених осіб САП, що полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. Таке своє рішення слідчий суддя мотивував тим, що: ОСОБА_1 належним чином повідомлявся про судові засідання 29.09.2021 та 07.10.2021, але жодного разу не з'явився у них та не повідомив про причини неявки; заявник не просив розглядати скаргу за його відсутності; ОСОБА_1 втратив процесуальний інтерес до скарги.

Скасовуючи ухвали слідчих суддів (п.п. 3.1., 3.3) колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду зазначала:

3.1. що слідчим суддею вжито всіх можливих заходів задля забезпечення присутності в судовому засіданні ОСОБА_1. Водночас той факт, що ОСОБА_1 не скористалася можливістю прийняти участь у судовому засіданні не позбавляє слідчого суддю обов'язку розглянути скаргу по суті. Отже, колегія суддів дійшла до висновку, що залишивши без розгляду скаргу ОСОБА_1 у зв'язку з неявкою в судове засідання, слідчий суддя позбавив її права на судовий захист, не дослідив належним чином доводи скарги, що призвело до невстановлення фактичних обставин у справі, які впливають на її правильне вирішення

3.3. що ухвала про закриття провадження за скаргою на бездіяльність може бути постановлена лише, якщо після призначення судового засідання буде встановлено, що розгляд здійснюється за скаргою на судове рішення, яке не підлягає оскарженню, чи її розгляд здійснюється з порушенням правил підсудності. Така позиція узгоджується з позицією, висловленою в ухвалі Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 19 лютого 2019 року у справі №569/17036/18. Таким чином, заклавши провадження за скаргою у зв'язку з неявкою в судове засідання скажника із зазначенням, що вказане рішення не підлягає апеляційному оскарженню, слідчий суддя фактично позбавив ОСОБА_1 права на судовий захист не лише в суді першої інстанції, але й в суді апеляційної інстанції.

3.4. що кримінальний процесуальний закон не наділяє слідчого суддю під час досудового розслідування правом припинити судовий розгляд скарги, поданої на рішення, дії чи бездіяльність, та не розглядати її по суті з підстави неявки заявника у судове засідання. Адже з огляду на зміст ухвали Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 19.02.2019 у справі № 569/17036/18, виключний перелік підстав для припинення розгляду на стадії досудового розслідування скарги по суті передбачають ч.ч. 2, 4 ст. 304 КПК України. Застосовуючи наведені загальні підходи до обставин цього судового провадження, колегія суддів виходить із того, що роблячи висновок про втрату у ОСОБА_1 процесуального інтересу до скарги слідчий суддя не врахував: наявність клопотання заявника про здійснення дистанційного судового провадження, яке в порушення ч. 2 ст. 336 КПК України залишилося не розглянутим; відсутність у КПК України норми, яка б наділяла суддю на стадії досудового розслідування правом не розглядати скаргу по суті, а закрити провадження за нею з підстави неявки заявника у судові засідання. Колегія суддів дійшла до висновку, що не розгляд по суті скарги ОСОБА_1 через закриття провадження унеможливив реалізацію заявником свого права на оскарження бездіяльності, гарантованого ч. 1 ст. 24 КПК України.

Висновки

Ухвалами слідчих суддів залишено без розгляду скарги осіб на бездіяльність уповноважених осіб органу досудового розслідування, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР.

Підставою залишення без розгляду скарги в першому випадку (п. 3.1) стало те, що особа, яка її подала, просила здійснювати розгляд за обов'язкової участі скажника чи його представника, однак жодного разу не прибула в судові засідання та не повідомила про поважні причини своєї неявки.

В другому випадку (п. 3.2.) підставою залишення без розгляду скарги стало те, що особою подавались аналогічні за викладеними обставинами скарги, заяви про вчинення кримінальних правопорушень, за якими вже здійснюється досудове розслідування щодо одних і тих самих обставин, бездіяльність правоохоронних органів за скаргою особи була встановлена судовими рішеннями, а права особи неодноразово відновлені.

Підставою закриття провадження за скаргою особи на бездіяльність уповноважених осіб органу досудового розслідування, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР у 2 справах (п.п. 3.3, 3.4), стало те, що повідомлений належним чином про судові засідання скажник, жодного разу не прибув у судові засідання, не повідомив про причини своєї неявки, не просив розглянути скаргу за його відсутності, а тому слідчий суддя дійшов висновку, що вказані обставини свідчать про втрату процесуального інтересу щодо розгляду вказаної скарги.

Ухвали слідчого судді скасовані, постановлені нові ухвали, якими скарги на бездіяльність уповноваженої особи органу досудового розслідування, яка полягає в невнесенні до ЄРДР відомостей про кримінальне правопорушення, направлено до суду першої інстанції для розгляду в установленому порядку.

З урахуванням зазначеного вище, суд апеляційної інстанції зауважив, що положеннями ч.ч. 1, 6 ст. 9 КПК України визначено, що під час кримінального провадження суд, слідчий суддя, прокурор, керівник органу досудового розслідування, слідчий, інші службові особи органів державної влади зобов'язані неухильно додержуватися вимог Конституції України, цього Кодексу, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, вимог інших актів законодавства. У випадках, коли положення цього Кодексу не регулюють або неоднозначно регулюють питання кримінального провадження, застосовуються загальні засади кримінального провадження, визначені ч. 1 ст.7 цього Кодексу. Доступ до правосуддя є одним із основоположних принципів верховенства права, гарантованих Конституцією України.

При цьому, у випадках коли бездіяльність правоохоронних органів була встановлена судовими рішеннями, а права ОСОБА_1 неодноразово відновлені, колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду зазначала, що подана ОСОБА_1 скарга мала ознаки зловживання процесуальними правами.

Процесуальний закон забезпечує дотримання прав осіб, а не використання їх для зловживання (постанова Верховного Суду від 09.04.2019 у справі №306/1602/16-к).

Так, хоча положення КПК України не містять визначення поняття «зловживання процесуальним правом», проте подання заяв у однакових правовідносинах, спрямованих не на захист порушеного права, не відповідає принципу верховенства права.

IV. Аналіз рішень, прийнятих за результатами розгляду скарг по суті

4. Ухвали про відмову в задоволенні скарги на невнесення відомостей до ЄРДР про кримінальне правопорушення

В Апеляційній палаті Вищого антикорупційного суду на перегляді знаходилося 168 ухвал, згідно з якими заявникам було відмовлено слідчими суддями в задоволенні скарг на невнесення відомостей до ЄРДР про кримінальні правопорушення.

За результатами апеляційного перегляду 9 ухвал з 168 було скасовано із направленням справ до Вищого антикорупційного суду для виконання вимог ст.ст. 304, 306 КПК України, а 159 ухвал слідчих суддів – залишено без змін.

Судом апеляційної інстанції було залишено без змін ухвали слідчих суддів про відмову в задоволенні скарги у справах: № 991/8387/21, № 991/8362/21, № 991/8463/21, № 991/8363/21, № 991/8651/21, № 991/9004/20, № 991/10390/20, № 991/8589/21, № 991/8390/21, № 991/7525/21, № 991/106/21, № 991/8580/21, № 991/468/22, № 991/434/22, № 991/28/21, № 991/297/21, № 991/829/22, № 991/10051/20, № 991/653/22, № 991/804/22, № 991/517/21, № 991/573/21, № 991/664/21, № 991/636/21, № 991/1479/22, № 991/642/21, № 991/1565/22, № 991/2004/22, № 991/1506/21, № 991/1400/21, № 991/2397/22, № 991/2395/22, № 991/1794/21, № 991/1798/21, № 991/2049/21, № 991/2279/21, № 991/2281/21, № 991/1919/21, № 991/2452/21, № 991/1442/21, № 991/2414/21, № 991/2627/21, № 991/2668/21, № 991/3094/21, № 991/2979/21, № 991/3158/21, № 991/3075/21, № 991/3170/21, № 991/2500/21, № 991/2815/21, № 991/3403/21, № 991/3156/21, № 991/3564/21, № 991/3653/21, № 991/3847/21, № 991/3783/21, № 991/3774/21, № 991/3888/21, № 991/4326/21, № 991/3835/21, № 991/4196/21, № 991/4192/21, № 991/4297/21, № 991/4793/21, № 991/4676/21, № 760/28558/18, № 991/4926/21, № 991/5441/21, № 991/5562/21, № 991/5539/21, № 991/5559/21, № 991/4642/20, № 991/5876/21, № 991/4995/20, № 991/5100/20, № 991/5055/21, № 991/4920/20, № 991/1266/20, № 991/5485/20, № 991/5162/20, № 991/6506/21, № 991/6699/21, № 991/5832/20, № 991/6572/21, № 991/6646/21, № 991/5489/20, № 991/6034/20, № 991/7032/21, № 991/7156/21, № 991/6938/21, № 991/7314/21, № 991/6478/21, № 991/7358/21, № 991/7573/21, № 991/1863/20, № 991/6129/20, № 991/7874/21, № 991/7924/21, № 991/7952/21, № 991/7817/21, № 991/7823/21, № 991/7871/21,

№ 991/8061/21, № 991/7441/20, № 991/6420/20, № 991/7884/21, № 991/6303/20, № 991/7427/21, № 991/8260/21, № 991/6568/20, № 991/7475/21, № 991/7770/20, № 760/10571/19, № 991/7812/20, № 991/7603/20, № 991/6949/20, № 991/7828/20, № 991/8235/20, № 991/7665/20, № 991/8595/20, № 991/8373/20, № 991/8656/20, № 991/8559/20, № 991/9397/20, № 991/9399/20, № 991/8776/20, № 991/9185/20, № 991/7669/20, № 991/9748/20, № 991/9501/20, № 991/10174/20, № 991/3830/22, № 991/5403/22, № 991/4752/22, № 991/4503/22, № 991/3388/22, № 991/3023/22, № 991/3318/22, № 991/3923/22, № 991/5599/22, № 991/5586/22, № 991/1227/21, № 991/8364/21, № 991/5972/20, № 991/6205/20, № 991/6300/20, № 991/6064/20, № 991/672/21, № 991/1454/21, № 991/4034/21, № 991/3964/21, № 991/3638/21, № 991/4232/21, № 991/4327/21, № 991/5897/21, № 991/6645/21, № 991/7124/21, № 991/8364/21, № 991/4442/22.

Натомість Апеляційною палатою Вищого антикорупційного суду були скасовані ухвали про відмову в задоволенні скарги на невнесення відомостей до ЄРДР про кримінальне правопорушення у справах: № 991/1653/21, № 991/4383/20, № 991/6669/21, № 991/8675/20, № 991/8047/20, № 991/1870/21, № 991/1452/21, № 991/2749/21, № 991/6573/21 з наступних підстав.

4.1. Так, у справі № 991/1653/21 ухвалою слідчого судді відмовлено у задоволенні скарги, оскільки за переконанням слідчого судді, процесуальні порушення, які, за твердженням заявника, наявні у діях заступника міністра та посадових осіб Міністерства економіки (далі – Мінекономіки), не свідчать про злочинність дій цих осіб. Оцінка дій посадових осіб, які приймали відповідні рішення, надається у передбачених законом процедурах оскарження таких рішень як в адміністративному, так і у судовому порядку. Також, із наведених у заяві від 17.02.2021 фактів, неможливо зробити висновок про наявність кримінального правопорушення, адже заява містить лише оцінку дій ОСОБА_1, вказаного у заяві конкурсу з акредитації організацій колективного управління у сферах розширеного колективного управління, а тому слідчий суддя відмовив у задоволенні скарги на бездіяльність НАБУ.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду дійшла висновку про невідповідність висновків слідчого судді, викладених в оскаржуваній ухвалі від 15.03.2021, фактичним обставинам провадження в частині відсутності в заяві від 17.02.2021 фактів, які б свідчили про наявність кримінального правопорушення, зазначивши, що слідчий суддя дійшов помилкових висновків щодо відсутності у заяві від 17.02.2021 ОСОБА_1 обставин, які ймовірно свідчать про вчинення злочину, що не відповідає фактичним обставинам у цьому провадженні, що вочевидь вплинуло на правильність постановленого слідчим суддею рішення. Тому, вирішуючи питання щодо задоволення вимог апеляційної скарги в частині постановлення нової ухвали, якою слід зобов'язати уповноважену особу НАБУ внести відомості про кримінальне правопорушення до ЄРДР за ознаками злочину, передбаченого саме ч. 2 ст. 364 КК України, колегія суддів виходила з того, що кваліфікація діяння за відповідною нормою КК України не відносяться ані до компетенції заявника, ані до повноважень суду на даному етапі, який не наділений правом перебирати на себе функції сторони обвинувачення та вирішувати питання про кваліфікацію кримінального правопорушення, про яке повідомлено у заяві, чи впливати на слідчого, прокурора з наданням вказівок про кваліфікацію кримінального правопорушення при внесенні відомостей до ЄРДР.

4.2. У справі № 991/4383/20 ухвалою слідчого судді у задоволенні скарги ОСОБА_1 на бездіяльність уповноважених осіб НАБУ, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР згідно з заявою ОСОБА_1 від 21 травня 2020 року, відмовлено. Підставою ухвалення рішення зазначено відсутність фактичних даних у заяві скаржника, які б свідчили про вчинення корупційного злочину.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду дійшла висновку, що заявником не доведено, що, вказані у заяві про вчинення злочину, доводи відповідають вимогам п.п. 1-3 ч. 5 ст. 216 КПК України, як і те, що суб'єкти кримінальних правопорушень входять до переліку осіб, визначених п. 1 ч. 5 ст. 216 КПК України, а отже, слідчому судді необхідно було повернути скаргу відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 304 КПК України.

4.3. У справі № 991/6669/21 слідчий суддя відмовив у задоволенні скарги ОСОБА_1 на невнесення уповноваженими особами НАБУ відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, в обґрунтування слідчим суддею зазначено, що: реєстрації в ЄРДР підлягають не будь-які заяви чи повідомлення, а лише ті, які містять достатні відомості про кримінальне правопорушення та можуть об'єктивно свідчити про його вчинення; зміст заяви про вчинення

кримінального правопорушення зводиться до загальних фраз, які не містять відомостей, що можливо сприймати як об'єктивні дані, котрі свідчать про реальну наявність підстав вважати, що було вчинено корупційне кримінальне правопорушення, здійснення досудового розслідування якого віднесено до підслідності детективів НАБУ.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду дійшла висновку що, із заяви ОСОБА_1 про вчинення кримінального правопорушення чітко було зрозуміло про вчинення яких кримінальних правопорушень у ній йшлося; поведінка уповноважених осіб НАБУ, які хоч і не внесли відповідні відомості до ЄРДР, але скерували зазначену заяву до Головного управління Національної поліції (далі – ГУНП), зокрема, свідчить, що наведені у заяві відомості підлягали внесенню до ЄРДР, а їх невнесення було обумовлене не підслідністю (на думку НАБУ) відповідних кримінальних правопорушень зазначеному органу досудового розслідування.

4.4. У справі № 991/8675/20 слідчий суддя, встановивши, що у скарзі заявника не було зазначено достатніх відомостей, які б містили ознаки кримінального правопорушення, а тому прийняв рішення про відмову у задоволенні скарги на бездіяльність уповноважених осіб НАБУ.

Дослідивши текст заяви про вчинення злочину, на якій відсутній підпис заявника, яка надіслана заявою адвоката, ним підписана, колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду зауважила, що у заяві наведені обставини, які свідчать про наявність підстав для внесення даних до ЄРДР на підставі подання рапорту чи іншого документу, особою, яка проводить її перевірку. Заява ОСОБА_1 містить фактичний виклад обставин та інформації, які ймовірно можуть свідчити щодо вчинення кримінально-караного діяння та мають бути перевірені у межах досудового розслідування у кримінальному провадженні, зокрема, щодо можливого вчинення злочину, передбаченого ст. 366 КК України (службове підроблення). Фактичних обставин, які б ймовірно свідчили про вчинення службовими особами злочину у вигляді розтрати (кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 191 КК України), адвокатом ОСОБА_1 не наведено.

Колегія суддів дійшла висновку, що слідчий суддя після отримання скарги ОСОБА_1 на бездіяльність уповноважених осіб НАБУ мав перевірити наявність підстав для її повернення, а у разі їх встановлення – повернути скаргу як таку, яка не підлягає розгляду у цьому суді.

4.5. У справі № 991/8047/20 ухвалою слідчого судді адвокату ОСОБА_1 відмовлено у задоволенні скарги на бездіяльність прокурора САП щодо невнесення відомостей до ЄРДР. Підставою прийняття рішення судом першої інстанції зазначено, що заява ОСОБА_1 прокурором САП була направлена до НАБУ для розгляду у встановленому законом порядку, що підтверджується копією листа від 21.09.2020. Оскільки вказана заява не знаходиться в розпорядженні САП, вимагати усунення бездіяльності від них є неефективним захистом прав скажника, повинні оскаржуватись дії НАБУ, тому підстави для задоволення скарги відсутні.

Дослідивши текст заяви про вчинення злочину, на якій відсутній підпис заявника, яка надіслана заявою адвоката, ним підписана, колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду вважала, що у заяві наведені обставини, які свідчать про наявність підстав для внесення даних до ЄРДР на підставі подання рапорту чи іншого документу, особою, яка проводить її перевірку, а отже за обставин встановлення в анонімній заяві про вчинення злочину прокурором даних, які свідчать про наявність складу кримінального правопорушення, такі дані повинні бути внесені до ЄРДР. Колегія суддів дійшла висновку про невідповідність фактичним обставинам висновку слідчого суддів щодо скерування заяви про вчинення кримінального правопорушення, яка містить обставини, що свідчать про наявність складу кримінального правопорушення, без належного реагування прокурором САП, та не можуть бути підставою для звільнення його від обов'язку, передбаченого ст. 214 КПК України

4.6. У справі № 991/1452/21 слідчий суддя залишив без задоволення скаргу ОСОБА_1 на бездіяльність НАБУ, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР на підставі того, що відсутні підстави для внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. Слідчий суддя, посилаючись на п. 20-2 розділу XI «Перехідні положення» КПК України та лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ за № 223-558/0/4-13 від 05.04.2013 року, зазначив,

що заявник повинен обрати належний орган судового контролю за досудовим розслідуванням, виходячи із територіального розташування органу досудового розслідування.

Як вбачається із тексту заяви про вчинення злочину від 22.02.2021, ОСОБА_1 стверджує, що міністри та їх заступники, які працювали в урядах України з 2004 року, розраховали коефіцієнти для перерахунку пенсій, що суперечать чинному законодавству про пенсійне забезпечення, тобто вчинили кримінальні правопорушення, які мають ознаки злочину, передбаченого ст. 364 КК України. При цьому заявник в будь-якій формі не зазначає обставини, за якими можна визначити наявність елементів об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 364 КК України. По суті заява ОСОБА_1 містить лише суб'єктивний виклад обставин, який фактично зводиться до незгоди із порядком нарахування пенсійних виплат.

Разом з тим, НАБУ листом від 26.02.2021 повідомило ОСОБА_1, що такі ж заяви із аналогічними питаннями раніше вже надходили до НАБУ, про результати розгляду яких ОСОБА_1 було повідомлено листами від 11.03.2020, 28.12.2020 та 27.01.2021 із наданням необхідних роз'яснень. Нових фактів та обставин, які можуть свідчити про вчинення кримінальних корупційних правопорушень його заява від 22.02.2021 не містить. Тобто посадові особи НАБУ за наслідком розгляду такої заяви, встановили, що вона не містить очевидних ознак кримінального караного діяння та надали ОСОБА_1 письмову відповідь, що виключає бездіяльність, яка може бути предметом оскарження слідчому судді.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду зауважила, що слідчий суддя, при розгляді скарги ОСОБА_1 в обґрунтування прийнятого рішення про відмову у задоволенні скарги ОСОБА_1 навів мотиви, які не стосуються фактів, викладених у заяві про злочин та предмету скарги. Тобто по суті слідчий суддя, приймаючи оскаржуване рішення, не навів жодну із підстав, яка передбачена кримінальним процесуальним законодавством для відмови у задоволенні скарги ОСОБА_1, не дійшов жодних висновків щодо порушених скаржником питань, не проаналізував зміст заяви про злочин на відповідність обставинам, викладеним у скарзі та діям посадових осіб, бездіяльність яких є предметом оскарження, а лише зазначив про необхідність залишення скарги ОСОБА_1 без задоволення.

Колегія суддів встановила, що висновки слідчого судді в обґрунтування зазначеного рішення не відповідають суті скарги та фактичним обставинам справи, зазначене є підставою для скасування ухвали слідчого судді та постановлення нової, якою скаргу заявника на бездіяльність НАБУ, що полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, слід залишити без задоволення з мотивів відсутності в заяві від 22.02.2021 фактів, які б свідчили про наявність кримінального правопорушення.

4.7. У справі № 991/2749/21 слідчий суддя залишаючи скаргу ОСОБА_1 без задоволення, дійшов висновку, що заява не містить обставин, які б свідчили про вчинення службовими особами ВРП та Державної судової адміністрації України (далі - ДСА України) кримінального правопорушення, передбаченого ст. 364 КК України, а також обставин, які б конкретизували імовірного суб'єкта вчинення кримінального правопорушення, що б дозволило оцінити дотримання правил підсудності за критеріями, визначеними ч. 5 ст. 216 КПК України.

Постановляючи оскаржувану ухвалу, слідчий суддя вважав встановленими такі обставини. У заяві про вчинення кримінального правопорушення відсутній короткий виклад обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, тому її не можна вважати належною правовою підставою для вжиття органом досудового розслідування дій, передбачених ст. 214 КПК України. ОСОБА_1 не конкретизує посадових осіб ВРП, ДСА України, про імовірне вчинення кримінальних правопорушень якими йдеться у його заяві. Це унеможливує оцінку правил визначення підсудності Вищому антикорупційному суду (ст. 33-1 КПК України), яка здійснюється з урахуванням положень ч. 5 ст. 216 КПК України. У ході розгляду скарги не було отримано відомості про дотримання будь-якого критерію, зазначеного у ч. 5 ст. 216 КПК України.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду дійшла висновку, що слідчий суддя, взявши до уваги лише доводи скарги ОСОБА_1, у якій вказано, що відомості

за його заявою від 19.04.2021 не були внесені до ЄРДР уповноваженими особами НАБУ, не встановивши належним чином чи дійсно існує факт бездіяльності НАБУ, яка полягає у невнесенні відомостей до ЄРДР за заявою ОСОБА_1, дійшов передчасного висновку про наявність підстав для розгляду скарги відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України. Крім того, факт розгляду по суті скарги ОСОБА_1 не узгоджується з висновком слідчого судді про можливу непідсудність цієї скарги Вищому антикорупційному суду та суперечить приписам п. 2 ч. 2 ст. 304 КПК України, відповідно до якої скарга повертається, якщо не підлягає розгляду в цьому суді.

4.8. У справі № 991/6573/21 постановляючи оскаржувану ухвалу, слідчий суддя дійшов висновку, що зі змісту скарги можна встановити, що ОСОБА_1 висловлює свою незгоду з ефективністю вчинення процесуальних дій органами досудового розслідування в інших кримінальних провадженнях, які ініційовані ним же, однак вплив на поведінку органу досудового розслідування, прокурора у цих кримінальних провадженнях слід здійснювати не шляхом ініціювання нових кримінальних проваджень, а через подання відповідних клопотань та скарг в існуючому кримінальному провадженні. Враховуючи це, слідчий суддя встановив відсутність підстав для внесення відомостей про кримінальні правопорушення до ЄРДР та відсутність зобов'язання уповноваженої особи внести інформацію про кримінальне правопорушення до ЄРДР.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду зауважила, що вказані ОСОБА_1 обставини, з'ясування яких має істотне значення для ухвалення законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення, залишилися недослідженими слідчим суддею, що призвело до необґрунтованого висновку про наявність підстав для відмови у задоволенні скарги.

4.9. У справі № 991/1870/21 ухвалою слідчого судді залишено без задоволення скаргу ОСОБА_1 на бездіяльність уповноважених осіб САП, що полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, в обґрунтування суддя дійшов таких висновків, що за фактами, викладеними в заяві про вчинення злочину ОСОБА_1 від 05.03.2021, уже розпочато досудове розслідування, яке надалі приєднано до іншого кримінального провадження, а повторне звернення із даною заявою є способом захисту від його неефективного здійснення. Докази вчинення кримінальних правопорушень, про які йдеться в скарзі ОСОБА_1, заявник вже неодноразово надавав раніше до слідчих органів, що уже здійснюють досудові розслідування в ініційованих ним кримінальних провадженнях.

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду зауважила, що ні слідчим суддею, ні прокурором, який надав слідчому судді письмові пояснення, не заперечувалась наявність у заяві ОСОБА_1 від 05.03.2021 викладених об'єктивних обставин про ймовірне вчинення злочину, що ставило б під сумнів її оцінку як заяви саме про вчинення злочину. При цьому, як вбачається з пояснень наданих прокурором, за аналогічними викладеними у заяві від 05.03.2021 обставинами, уже розпочато та здійснюються кримінальні провадження. Таким чином, враховуючи відсутність у законодавстві прямої вказівки на недопустимість реєстрації відомостей за заявою про кримінальне правопорушення за наявністю в ЄРДР відомостей про вже розпочаті досудові розслідування за аналогічними обставинами, наявність такої інформації в Реєстрі є передумовою для вчинення певних процесуальних дій і лише після здійснення реєстрації відомостей за відповідною заявою. Тому, колегія суддів дійшла до висновку про можливість постановлення нового рішення за скаргою ОСОБА_1, яким задовольнити вимоги скарги в частині зобов'язання уповноважених осіб САП внести до ЄРДР розслідувань відомості за заявою ОСОБА_1 від 05.03.2021.

Висновки

На досудовому провадженні може бути оскаржена бездіяльність слідчого, дізнавача або прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення.

Отже, бездіяльність, передбачена п. 1.ч. 1 ст. 303 КПК України, наявна у випадку, якщо:

1) заява чи повідомлення про кримінальне правопорушення були отримані належним суб'єктом (слідчим, дізнавачем, прокурором);

2) така заява чи повідомлення містять відомості про кримінальне правопорушення;
3) відомості, які містяться у заяві чи повідомленні про кримінальне правопорушення, не були внесені до ЄРДР протягом встановленого строку (24 годин відповідно до вимог КПК України).

Однією з підстав відмови слідчим суддею у задоволенні скарги на бездіяльність уповноважених осіб органу досудового розслідування, що полягає у невнесенні відомостей про кримінальні правопорушення до ЄРДР, була відсутність у заяві або в наданих до заяви матеріалах, обставин чи інформації, що може свідчити про вчинення кримінальних правопорушень, з урахуванням вимог ч. 5 ст. 216 КПК України, віднесених до підслідності Вищого антикорупційного суду (справи п.п. **4.4, 4.8, 4.7**).

Ухвали слідчих суддів у 3 справах скасовані, постановлені ухвали, якими скаргу на бездіяльність уповноваженої особи органу досудового розслідування, яка полягає в невнесенні до ЄРДР відомостей про кримінальне правопорушення направлено до суду першої інстанції для розгляду в установленому порядку. Причинами скасування окремих ухвал слідчих суддів стали допущені істотні порушення вимог кримінального процесуального закону та невідповідність висновків фактичним обставинам справи.

Типовими помилками при ухваленні слідчими суддями рішення про відмову у задоволенні скарги на бездіяльність уповноважених осіб органу досудового розслідування, що полягає у невнесенні відомостей про кримінальні правопорушення до ЄРДР, були: не проведення слідчим суддею попередньої оцінки (аналізу) змісту заяви про вчинене кримінальне правопорушення (на предмет викладення в ній інформації саме про кримінальне правопорушення при розгляді скарги на бездіяльність уповноваженої особи щодо невнесення відомостей до ЄРДР), відсутність перевірки щодо підсудності скарги Вищому антикорупційному суду.

Із огляду на це, суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що слідчий суддя після отримання скарги на бездіяльність уповноважених осіб органу досудового розслідування, поданої у порядку ст. 303 КПК України, має до початку здійснення її розгляду по суті, перевірити, зокрема, чи може він здійснювати судовий контроль за цією скаргою та встановити наявність чи відсутність підстав для повернення скарги.

Правильними є дії слідчого судді з проведення попередньої оцінки (аналізу) змісту заяви про вчинене кримінальне правопорушення на предмет викладення в ній інформації саме про кримінальне правопорушення при розгляді скарги на бездіяльність уповноваженої особи щодо невнесення відомостей до ЄРДР. Виконання зазначених дій дозволить слідчому судді після отримання скарги на бездіяльність повноважених осіб органу досудового розслідування, перевірити наявність підстав для повернення, а у разі їх встановлення – повернути скаргу відповідно до ч. 2 ст. 304 КПК України.

Іншою підставою відмови у задоволенні скарги на бездіяльність уповноважених осіб органу досудового розслідування, що полягає у невнесенні відомостей про кримінальні правопорушення до ЄРДР, стало те, що вони не підлягають розгляду у Вищому антикорупційному суді (п. 2 ч. 2 ст. 304 КПК України) (справи п.п. **4.2., 4.6**).

Слідчий суддя дійшов помилкових висновків при обґрунтуванні відмови у задоволенні скарги. Ухвали слідчих суддів скасовані, постановлені нові ухвали, якими в одному випадку скаргу на вищевказану бездіяльність уповноваженої особи органу досудового розслідування, залишено без задоволення, в другому випадку провадження за скаргою закрито.

Тому суд апеляційної інстанції в першому випадку дійшов висновку про відсутність в заяві скаржника очевидних фактів та відомостей, які б свідчили про наявність кримінального правопорушення і які мають бути обов'язково внесені до ЄРДР. Втім слідчий суддя при розгляді скарги в обґрунтуванні прийнятого рішення про відмову у її задоволенні навів мотиви, які не стосуються фактів, викладених у заяві про злочин та предмету скарги зокрема.

Тобто по суті слідчий суддя, приймаючи оскаржуване рішення, не навів жодну із підстав, яка передбачена кримінальним процесуальним законодавством для відмови у задоволенні скарги, не дійшов до жодних висновків щодо порушених скаржником питань, не проаналізував зміст заяви про злочин на відповідність обставинам, викладеним у скарзі та діям посадових осіб, бездіяльність яких є предметом оскарження, а лише зазначив про необхідність

залишення скарги без задоволення. У зв'язку з тим, що слідчим суддею фактично ухвалене правильне рішення про залишення скарги без задоволення, втім висновки слідчого судді в обґрунтування рішення не відповідають вимогам скарги та фактичним обставинам справи, зазначене є підставою для скасування ухвали слідчого судді та постановлення нової з мотивів відсутності в заяві скажника фактів, які б свідчили про наявність кримінального правопорушення.

Водночас суд апеляційної інстанції в другому випадку звернув увагу, що слідчий суддя в порушення правил підсудності скарги, відкрив провадження та ухвалив рішення по її суті. Зі змісту поданої до суду першої інстанції скарги та матеріалів справи не вбачається наявності хоча б однієї з умов, передбачених п. п. 1-3 ч. 5 ст. 216 КПК України. У випадку безпідставного відкриття провадження необхідно застосувати аналогію закону та закрити провадження. У зв'язку з чим, ухвалу слідчого судді скасовано, а провадження за скаргою закрито.

Ще однією підставою відмови у задоволенні скарги на бездіяльність уповноважених осіб органу досудового розслідування, що полягає у невнесенні відомостей про кримінальні правопорушення до ЄРДР, стало те, що зі змісту заяви про вчинення кримінального правопорушення неможливо зробити висновок про наявність вчинення корупційного кримінального правопорушення, здійснення досудового розслідування якого віднесено до підслідності НАБУ (п.п. **4.1., 4.3., 4.5., 4.9**).

Ухвали слідчих суддів скасовані у зв'язку з неповнотою судового розгляду та постановлені нові ухвали, якими зобов'язано уповноважених осіб органу досудового розслідування внести відомості до ЄРДР за заявою про вчинення кримінальних правопорушень.

Крім того, суд апеляційної інстанції зазначив, що слідчі судді дійшли помилкових висновків щодо відсутності у заявах обставин, які ймовірно свідчать про вчинення злочинів, що не відповідає фактичним обставинам справ, що вочевидь вплинуло на правильність постановленого слідчими суддями рішень. При цьому, матеріали справ та зміст заяв свідчили про наявність підстав для внесення даних до ЄРДР.

Безпідставне скерування заяви про вчинення кримінального правопорушення, яка містить обставини, що свідчать про наявність складу кримінального правопорушення, без належного реагування прокурора, не можуть бути підставою для звільнення його від обов'язку, передбаченого ст. 214 КПК України.

5. Ухвали про задоволення або часткове задоволення скарги на невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР

В Апеляційній палаті Вищого антикорупційного суду на перегляді знаходилася 1 ухвала, згідно з якою слідчим суддею частково задоволено скаргу на невнесення відомостей до ЄРДР про кримінальні правопорушення. За результатами апеляційного перегляду дана ухвала слідчого судді залишена без змін (справа № 991/10501/20).

V. Висновки

Важливі підходи Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду при здійсненні правосуддя:

I. Щодо обов'язковості перевірки скарги слідчим суддею на прийнятність і наслідки неприйнятності (відмова у відкритті провадження і повернення скарги).

До початку здійснення розгляду скарги по суті слідчий суддя повинен перевірити, зокрема, чи може він здійснювати судовий контроль за цією скаргою та встановити наявність чи відсутність підстав для повернення скарги. Провести попередню оцінку (аналіз) змісту заяви про вчинене кримінальне правопорушення на предмет викладення в ній інформації саме про кримінальне правопорушення при розгляді скарги на бездіяльність уповноваженої особи щодо невнесення відомостей до ЄРДР. Виконання зазначених дій дозволить слідчому судді, після отримання скарги на бездіяльність уповноважених осіб органу досудового

розслідування, перевірити наявність підстав для повернення, а у разі їх встановлення – повернути скаргу відповідно до ч. 2 ст. 304 КПК України.

Тобто на цій стадії слідчий суддя повинен пересвідчитися в тому, чи воно йому підсудне згідно з правилами предметної, інстанційної та територіальної підсудності (п. 2 ч. 2 ст. 304 КПК). І лише у разі встановлення, що воно йому підсудне, далі переходить до перевірки існування підстав для відмови у відкритті провадження (ч. 4 ст. 304 КПК) чи наявності інших підстав для повернення (п.п. 1, 3 ч. 2 ст. 304 КПК).

Разом із тим, якщо підстави неприйнятності були встановлені вже після відкриття провадження, то таке провадження має бути припинене шляхом постановлення ухвали про закриття або залишення без розгляду (ухвала Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 19.02.2019 у справі № 569/17036/18, ухвала суду у справі № 991/8563/21).

II. Про необхідність перевірки зі змісту заяви наявності об'єктивних даних про злочин (заборона автоматичного внесення до ЄРДР).

1. Чинним КПК України закріплено спрощену процедуру початку досудового розслідування (без проведення дослідчої перевірки). Проте така спрощена процедура не означає, що взагалі відсутні критерії для внесення чи невнесення відповідних відомостей до ЄРДР. Її спрощеність виражається у тому, що для перевірки наявності зазначених вище критеріїв не потрібно проводити попередню перевірку викладених у заяві відомостей, а необхідно лише перевірити зміст самої заяви.

2. Внесення до ЄРДР неконкретних тверджень (у тому числі припущень) заявника про вчинення кримінального правопорушення за відсутності будь-яких об'єктивних відомостей про обставини його вчинення призвело б до:

1) розпорошення обмежених сил і засобів правоохоронної системи держави на перевірку значної кількості безпідставних та абстрактних повідомлень про кримінальні правопорушення, що своєю чергою не дозволило б концентрувати зусилля на розслідуванні дійсно суспільно-небезпечних діянь, що неминуче знизило б ефективність захисту особи, суспільства та держави від цих кримінальних правопорушень, ускладнило б охорону прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, які зазнали шкоди від таких правопорушень;

2) порушення прав та законних інтересів осіб, згаданих в таких повідомленнях;

3) використання інструментів ст. 214 КПК України не для ініціювання початку досудового розслідування щодо конкретного кримінального правопорушення, а для спрямування сил і засобів правоохоронних органів загалом на всю діяльність визначеного заявником підприємства, установи чи організації або окремої людини з метою вже самостійного виявлення слідчим, дізнавачем, прокурором обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення (а це вже є іншим приводом для початку досудового розслідування за ст. 214 КПК України);

4) унеможливлення застосування механізму притягнення заявників до кримінальної відповідальності за завідомо неправдиві повідомлення про кримінальні правопорушення (ст. 383 КК України). Зазначене не відповідає завданням кримінального провадження, які визначені в ст. 2 КПК України.

III. Щодо заборони зловживання правом на звернення зі скаргами на невнесення в ЄРДР, якщо це вже неодноразово з тих самих підстав (відомостей) і раніше Вищий антикорупційний суд вже зобов'язував відповідні відомості внести.

1. Метою норми про оскарження бездіяльності слідчого та прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР (п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України) є забезпечення судом початку досудового розслідування за кожною подією ймовірного вчинення злочину, про яку особа (потерпілий чи заявник) повідомила уповноваженого суб'єкта, але останній допустив бездіяльність щодо початку досудового розслідування за цими обставинами. Зазначена мета є досягнутою, зокрема, в разі постановлення за скаргою особи ухвали про зобов'язання уповноваженого суб'єкта внести до

ЄРДР відомості про кримінальне правопорушення за заявою особи.

2. КПК України не передбачено багаторазове (повторне) внесення до ЄРДР відомостей про одне й теж саме кримінальне правопорушення у зв'язку з чим в разі самостійного припинення уповноваженою особою бездіяльності, яка оскаржується, провадження за скаргою підлягає закриттю (абз. 2 ч. 2 ст. 305 КПК України).

3. КПК України не містить визначення поняття «зловживання процесуальним правом», законодавець використовує його в контексті реалізації права на відвід та вступну промову в ч. 4 ст. 81 та абз. 5 ч. 1 ст. 349 КПК України відповідно.

4. Хоча у КПК України не передбачено загального положення про заборону зловживання процесуальними правами, однак вказана заборона є загально-правовим принципом і поширюється на всі галузі права (ухвала ККС ВС від 30.05.2018 у справі № 676/7346/15-к). Процесуальний закон забезпечує дотримання прав осіб, а не використання їх для зловживання (постанова ККС ВС від 09.04.2019 у справі № 306/1602/16-к). Верховний Суд неодноразово констатував зловживання учасниками кримінального провадження процесуальними правами, зокрема, на участь в апеляційному розгляді, на отримання судових рішень, на залучення перекладача (постанови ККС ВС від 24.09.2019 у справі № 755/10138/16-к та від 19.02.2019 у справі № 236/1798/16-к, ухвала ККС ВС від 30.05.2018 у справі № 676/7346/15-к). У разі якщо скарга містить нецензурну лексику чи образливі висловлювання, то вказане може бути визнано судом зловживанням особою своїми процесуальними правами та надалі мати наслідком постановлення судом рішення про залишення такої скарги без розгляду (постанова Верховного Суду від 24.03.2021 у справі № 937/1056/20).

У разі наявності судового рішення про зобов'язання внести до ЄРДР відомості про певне кримінальне правопорушення за заявою особи, то наступні скарги цієї особи з приводу бездіяльності уповноваженого суб'єкта за заявою щодо того ж самого кримінального правопорушення не можуть бути предметом повторного судового розгляду.

Багаторазове подання до слідчого судді скарг особою, права якої вже захищені судом, може свідчити про зловживання нею правом на подання скарги, що має наслідком залишення скарги без розгляду.

IV. Відносно заборони втручатися у відправлення правосуддя та впливати на суд або суддів у будь-який спосіб.

Зазначена правова позиція є усталеною у судовій практиці Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду (наприклад, ухвали: від 19.02.2021 у справі № 991/8651/21, від 03.02.2022 у справі № 991/8745/21, від 19.04.2022 у справі № 991/8615/21, від 14.01.2022 у справі № 991/8619/21, від 02.02.2022 у справі № 991/3310/21, від 24.01.2022 у справі № 991/8390/21, від 02.02.2022 у справі № 991/106/21, від 02.02.2022 у справі № 991/8580/21, від 03.02.2022 у справі № 991/468/22, від 15.04.2022 у справі № 991/434/22, від 14.02.2022 у справі № 991/450/22, від 29.01.2021 у справі № 991/297/21, від 04.02.2021 у справі № 991/10051/20, від 16.03.2021 у справі № 757/7129/21-к, від 04.03.2021 у справі № 991/642/21, від 13.06.2022 у справі № 991/1565/22, від 11.07.2022 у справі № 991/2004/22, від 24.03.2021 у справі № 991/1400/21, від 18.03.2021 у справі № 991/1227/21, від 13.04.2021 у справі № 991/2281/21, від 19.04.2021 у справі № 991/1919/21, від 20.04.2021 у справі № 991/1442/21, від 13.05.2021 у справі № 991/3094/21, від 21.05.2021 у справі № 991/3158/21, від 21.05.2021 у справі № 991/3075/21, від 21.05.2021 у справі № 991/3170/21, від 27.05.2021 у справі № 991/2500/21, від 10.06.2021 у справі № 991/3564/21, від 17.06.2021 у справі № 991/3774/21, від 29.06.2021 у справі № 991/4034/21, від 30.06.2021 у справі № 991/3964/21, від 05.07.2021 у справі № 991/3638/21, від 05.07.2021 у справі № 991/4326/21, від 05.07.2021 у справі № 991/3835/21, від 08.07.2021 у справі № 991/4196/21, від 09.07.2021 у справі № 991/4232/21, від 15.07.2021 у справі № 991/4192/21, від 21.04.2021 у справі № 991/2440/21, від 03.08.2021 у справі № 991/4297/21, від 05.08.2021 у справі № 760/28558/21, від 19.08.2021 у справі № 991/5441/21, від 03.09.2021 у справі № 991/5562/21, від 26.08.2021 у справі № 991/5539/21, від 06.07.2020 у справі № 991/5100/20, від 09.07.2020 у справі № 991/4920/20, від 13.07.2020 у справі № 991/1266/20, від 04.10.2021 у справі № 991/6506/21, від 20.10.2021 у справі № 991/6646/21, від 07.10.2021 у справі № 991/6645/21, від 13.08.2020 у справі № 991/5972/20, від 08.11.2021 у справі № 991/6938/21, від 24.11.2021 у справі № 991/7573/21, від 02.09.2020 у справі № 991/6129/20, від 08.12.2021 у справі № 991/7952/21, від 08.12.2021 у справі № 991/7817/21, від 17.12.2021 у справі № 991/8061/21, від 22.12.2021 у справі № 991/7427/21, від 18.09.2020 у справі № 991/7286/20, від 30.12.2021 у справі № 991/7475/21, від 05.10.2020 у справі № 991/7812/20, від 08.10.2020 у справі № 991/7603/20, від 23.10.2020 у справі № 991/7665/20, від 09.11.2020 у справі № 991/8559/20, від 23.11.2020 у справі № 991/9399/20, від 17.12.2020 у справі № 991/8776/20, від 03.12.2020 у справі № 991/9185/20, від 08.12.2020 у справі № 991/7669/20, від 09.12.2020 у справі № 991/9748/20, від 21.12.2020 у справі № 991/10174/20 тощо).

Згідно з ч. 1 ст. 2 КК України, підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно-небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого КК України.

На підставі п. 2 Розділу II Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення, затвердженого наказом Генерального прокурора України № 298 від 30.06.2020, відомості про кримінальне правопорушення, викладені у заяві, повідомленні чи виявлені з іншого джерела, повинні відповідати вимогам п. 4 ч. 5 ст. 214 КПК України, зокрема мати короткий виклад обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення.

Вищезазначені положення закону дають підстави для висновку, що реєстрації в ЄРДР підлягають не будь-які заяви чи повідомлення, а лише ті, які містять достатні відомості про кримінальне правопорушення та можуть об'єктивно свідчити про вчинення особою такого кримінального правопорушення. Якщо у заяві чи повідомленні таких даних немає, то вони не можуть вважатися такими, що повинні бути обов'язково внесені до ЄРДР. Це слугує гарантією для кожної особи від необґрунтованого обвинувачення та процесуального примусу.

Підставами вважати, що в заяві чи повідомленні містяться відомості саме про злочин є об'єктивні дані, які дійсно свідчать про наявність ознак злочину. Такими даними є фактичне існування доказів, що підтверджує реальність конкретної події злочину (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення злочину). Якщо у заявах чи повідомленнях таких даних немає, то вони не можуть вважатися такими, які мають бути обов'язково внесені до ЄРДР.

У справі за конституційним поданням Верховного Суду України про офіційне тлумачення положень ч.ч. 1, 2 ст. 126 Конституції України та ч. 2 ст. 13 Закону України «Про статус суддів» (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу) від 01.12.2004 № 19-рп/2004 Конституційний Суд України визначив, що недоторканність суддів - один з елементів їхнього статусу. Вона не є особистим привілеєм, а має публічно-правове призначення - забезпечити здійснення правосуддя неупередженим, безстороннім і справедливим судом.

Згідно з п. 10 Постанови Пленуму Верховного Суду України № 8 від 13.06.2007 «Про незалежність судової влади» судові рішення є обов'язковими до виконання на всій території України і тому вважаються законними, доки вони не скасовані в апеляційному чи касаційному порядку або не переглянуті компетентним судом в іншому порядку, визначеному процесуальним законом, в межах провадження справи, в якій вони ухвалені. Виключне право перевірки законності та обґрунтованості судових рішень має відповідний суд згідно з процесуальним законодавством. Оскарження у будь-який спосіб судових рішень, діяльності судів і суддів щодо розгляду та вирішення справи поза передбаченим процесуальним законом порядком у справі не допускається, і суди повинні відмовляти у прийнятті позовів та заяв з таким предметом.

Згідно зі ст. 129 Конституції України суддя при здійсненні правосуддя, є незалежним та керується принципом верховенства права, та відповідно до ст. 126 Конституції України забороняється вплив на суддю у будь-який спосіб, тому ч.ч. 1, 3 ст. 6 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» гарантовано самостійність суддів у здійсненні правосуддя, їх незалежність від будь-якого незаконного впливу, встановлено заборону втручатися у відправлення правосуддя та впливати на суд або суддів у будь-який спосіб, а також, згідно з правовою позицією Конституційного Суду України, викладеною у Рішенні у справі № 2-рп/2011 від 11.03.2011, оцінка процесуальним діям судді може даватись тільки судами апеляційної чи касаційної інстанцій, і не може даватись будь-якими органами, в тому числі і слідчими органами. Проте вказане жодним чином не стверджує висновку про те, що судді, у зв'язку з гарантіями недоторканності та статусу незалежності при здійсненні правосуддя, у випадку вчинення конкретних дій, які у чинному КК України визнаються кримінальними правопорушеннями, не притягуються до відповідальності й не несуть передбачене законом покарання.

Відповідно до положень ст.ст. 126, 129 Конституції України, ст. 48 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання. Суддя здійснює

правосуддя на основі Конституції та законів України, керуючись при цьому принципом верховенства права. Втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя забороняється і тягне за собою відповідальність, установлену законом (вказана норма закону визнана конституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 8-рп/2011 від 12.07.2011).

Таким чином, можливе порушення суддею норм матеріального або процесуального права не може виключно кваліфікуватись як кримінальне правопорушення та як підстава для притягнення судді до кримінальної відповідальності. Адже відповідні порушення (у разі їх наявності) усуваються за наслідками перегляду судового рішення вищими судовими інстанціями в апеляційному та касаційному порядкух.